

BOSNA I HERCEGOVINA
Federacija Bosne i Hercegovine
Srednjobosanski Kanton/Kanton Središnja Bosna

STRATEGIJA ZA PREVENCIJU I KOORDINACIJU BORBE PROTIV KORUPCIJE
I AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE STRATEGIJE ZA PREVENCIJU I
KOORDINACIJU BORBE PROTIV KORUPCIJE
2021. – 2025.

Travnik, maj 2021. godine

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Definiranje pojma korupcije	3
2. Vizija	4
3. Opći cilj	4
4. Strateški ciljevi	4
5. Načela.....	5
6. Prepreke za uspješno provođenje Strategije i Akcionog plana	6
7. Strateški ciljevi i programi za njihovo provođenje	7
STRATEŠKI CILJ BR 1.	8
<i>7.1. Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta, normativnog i strateškog okvira za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije</i>	<i>8</i>
7.1.1. Profesionalizacija tijela za sprečavanje korupcije	8
7.1.2. Jačanje kapaciteta za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u institucijama sa javnim ovlaštenjima	10
7.1.3. Zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije u SBK.....	11
7.1.4. Jačanje provođenja zakonske obaveze u harmonizaciji politika borbe protiv korupcije u SBK.....	12
7.1.5. Digitalizacija antikorupcije	13
7.1.6. Uključenje jedinica lokalne samouprave u sistem prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije.....	15
7.1.7. Unapređenje sistema koordinacije i saradnje.....	16
STRATEŠKI CILJ BR 2	17
<i>7.2. Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom sektoru</i>	<i>17</i>
7.2.1. Smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz unapređenje proaktivne transparentnosti institucija	18
7.2.2. Povećanje transparentnosti prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava političkih stranaka u SBK u skladu sa međunarodnim preporukama	19
7.2.3. Unapređenje nadzora i odgovornosti nad planiranjem i izvršenjem budžeta.....	19
7.2.4. Osiguranje jednakog tretmana građana i privrednih subjekata u pogledu prikupljanja dadžbina Kantonalnog nivoa	20
7.2.5. Unapređenje transparentnosti i efikasnosti mehanizma diskrecionih ovlaštenja	20
7.2.6. Razvijanje kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u SBK	21
7.2.7. Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada revizorskih službi.....	22
7.2.8. Jačanje kadrovskih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada inspeksijskih organa	23
7.2.9. Jačanje uloge zakonodavnih tijela u oblasti borbe protiv korupcije	23
STRATEŠKI CILJ BR 3	24
<i>7.3. Unapređenje saradnje sa pravosudnim institucijama i organima za provođenje zakona u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela.....</i>	<i>24</i>
7.3.1. Jačanje uloge revizorskih i inspeksijskih organa u suzbijanju korupcije	25
7.3.2. Poboljšanje koordinacije i unapređenje saradnje između institucija u otkrivanju i dokazivanju korupcije	25
STRATEŠKI CILJ BR 4	26
<i>7.4. Uključivanje cjelokupnog društva u borbu protiv korupcije</i>	<i>26</i>
7.4.1. Unapređenje saradnje antikorupcijskih tijela i institucija s organizacijama civilnog društva, medijima i akademskom zajednicom.....	26

7.4.2. Pratiti primjenu planova integriteta i planova borbe protiv korupcije	27
7.4.3. Jačanje etike i integriteta djece i omladine i promocija dobrih praksi	28
7.4.4. Podizanje svijesti o pojavnim oblicima korupcije, štetnim posljedicama korupcije, te mogućnostima i mehanizmima suzbijanja	29
7.4.5. Unapređenje proaktivne transparentnosti cjelokupnog društva	30
AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE STRATEGIJE ZA PREVENCIJU I KOORDINACIJU	
BORBE PROTIV KORUPCIJE 2021. – 2025.....	31
STRATEŠKI CILJ 1	32
STRATEŠKI CILJ 2	39
STRATEŠKI CILJ 3	46

1. UVOD

Korupcija je ozbiljan problem u savremenom svijetu koja je, u različitim oblicima i razmjerama prisutna svugdje, pa i u ekonomski snažnim, demokratskim i organiziranim državama. Kao što su faktori koji utiču na stanje i razmjere korupcije raznovrsni, poput historijskih, društvenih, kulturoloških i političkih, tako su i posljedice korupcije u životu običnoga građanina i cjelokupnoga društva mnogobrojne i teške. Korupcija negativno utiče na ekonomske tokove tako što uzrokuje nepredvidive troškove za investitore koji su obeshrabreni za buduća ulaganja, uzrokuje rast sive ekonomije i smanjenje prihoda države po osnovu neplaćenih poreza, carina i drugih dadžbina, povećava troškove administracije, roba i usluga, te smanjuje produktivnost. Ova pojava, u društvenom smislu, utiče na izmijenjen sistem vrijednosti, pogotovo racionaliziranje, pa čak i opravdavanje nezakonitog, posebno koruptivnog ponašanja. U političkom smislu, narušava legitimitet i ugled institucija vlasti, ugrožava ostvarenje načela pravne države i uzrokuje nepovjerenje građana u vlast i političku nestabilnost povećanjem jaza između elita i običnog građanstva.

Korupcija predstavlja posebnu opasnost za države u tranziciji, u kojima demokratski, institucionalni i vrijednosni sistemi još nisu dovoljno izgrađeni. U takvim državama, neadekvatni pravni i politički mehanizmi ne pružaju dovoljno garancija za efikasnu kontrolu raspolaganja javnim ovlaštenjima, te njihova zloupotreba, zapravo, predstavlja korupciju. Bosna i Hercegovina, kao tranzicijska zemlja, u posljednje vrijeme preuzima određene sistematske aktivnosti na suprotstavljanju takvim zloupotrebama. Prema „Indikatorima upravljanja“ Svjetske banke, Bosna i Hercegovina se u suprotstavljanju korupciji nalazi na 90. mjestu od 190 zemalja i teritorija¹, dok se, prema „Indeksu percepcije korupcije“ Transparency International-a, nalazi na 89. mjestu, od ukupno 180 zemalja, sa ocjenom 38 na skali od 0 do 100².

Pristupanje Evropskoj uniji strateški je prioritet BiH, a borba protiv korupcije jedan je od ključnih izazova vladavine prava u većini država iz procesa proširenja Unije, u koje se ubraja i BiH, i povezana je sa poštivanjem pitanja osnovnih ljudskih prava, radom pravosudnih organa i institucija, pravdom i unutrašnjim poslovima. Budući da se borbi protiv korupcije posvećuje pažnja već u ranoj fazi procesa pristupanja Evropskoj uniji, a da se otvaranje odgovarajućih poglavlja temelji na uvjerljivim rezultatima, BiH treba pokazati odlučnost u preduzimanju konkretnih, sveobuhvatnih i održivih aktivnosti na suprotstavljanju korupcijskim praksama.

¹Economy Rankings, <http://www.doingbusiness.org/rankings>, 16.11. 2019.g.,

² Globalni Indeks percepcije korupcije (CPI) 2018

U mišljenju Evropske komisije o zahtjevu BiH za članstvo iz 2019. godine³ se, između ostalog, navodi:

Bosna i Hercegovina je u ranoj fazi / dostigla je određeni nivo pripremljenosti u borbi protiv korupcije. Svi nivoi vlasti pokazuju znakove političke zarobljenosti, što direktno utiče na svakodnevni život građana, posebno u oblasti zdravstva, obrazovanja, zapošljavanja i javnih nabavki. Za aktivno unapređenje integriteta i borbu protiv korupcije potrebna je čvrsta politička opredijeljenost. Zemlja je generalno uspostavila institucionalni, pravni i strateški okvir za borbu protiv korupcije. Međutim, još uvijek postoje značajni nedostaci. Nedovoljna usklađenost entitetskih krivičnih zakona ozbiljno podriva politiku borbe protiv korupcije. Rascjepkanost strategija i akcionih planova na različitim nivoima vlasti umanjuje njihovo efikasno provođenje. Strateški dokumenti za borbu protiv korupcije moraju se bolje uskladiti u cijeloj zemlji. Mora se osigurati adekvatno finansiranje. Poboljšana koordinacija i saradnja koja uključuje sve nivoe vlasti je preduslov za efikasnije suzbijanje korupcije. Tijela za prevenciju korupcije na svim nivoima vlasti moraju biti stalne, nezavisne institucije sa jasnim i ambicioznim mandatom i odgovarajućim resursima. APIK, kao koordinaciono tijelo za prevenciju korupcije, treba da preuzme proaktivniju ulogu, posebno na podizanju svijesti građana o prevenciji korupcije i postupanju po njihovim podnescima s indicijama koruptivnog ponašanja. Zakonodavstvo o sukobu interesa na svim nivoima treba uskladiti sa preporukama GRECO-a i međunarodnim standardima. Potrebno je ojačati kapacitete za provođenje zakona. U cjelini gledano, korupcija je široko rasprostranjena i dalje predstavlja razlog za zabrinutost. Za efikasno rješavanje problema korupcije potrebna je snažna politička volja, kao i snažan odgovor krivičnog sistema na korupciju na visokom nivou.

S tim u vezi, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, obavljajući aktivnosti iz svoje zakonske nadležnosti, sačinila je Strategiju za borbu protiv korupcije 2020.-2024. i Akcioni plan za njeno provođenje. Konceptija ove Strategije zasniva se pored ostalog, dobrim dijelom i na godišnjim izvještajima o monitoringu Strategije i pripadajućeg Akcionog plana 2015.-2019. te analizi stepena njihove realizacije, koji ukazuju na nezadovoljavajući nivo provođenja.

Stoga su u ovoj Strategiji naglašena, kako pozitivna tako i negativna iskustva iz četverogodišnje provedbe prethodne Strategije i Akcionog plana, imajući u vidu da je borba protiv korupcije dug, kompleksan i kontinuirajući proces, u kojem nema brzih i jednostavnih rješenja. Potrebno je provoditi kontinuirane aktivnosti, zbog čega je neophodno da se u cilju nadogradnje i kontinuiteta Strategije za borbu protiv korupcije BiH 2015.–2019. i Akcionog plana za njeno provođenje, nastavi sa strateškom borbom protiv korupcije, odnosno izradi i usvoji Strategija za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije 2021.-2025. i njen provedbeni dokument – Akcioni plan za period 2021.- 2025. godina.

³http://dei.gov.ba/dei/direkcija/sektor_strategija/Upitnik/misljenje/default.aspx?id=21811&langTag=bs-BA

U ovoj Strategiji uzeta je u obzir i rodna perspektiva korupcije te različit uticaj i posljedice koje korupcija može imati na muškarce i žene. Kako korupcija ugrožava temeljne vrijednosti demokratskog društva, vladavinu prava i poštivanje ljudskih prava, a jedan od ključnih stupova na kojima počiva demokratsko društvo predstavlja ravnopravnost spolova, potrebno je afirmirati važnost uključivanja principa ravnopravnosti spolova u aktivnosti namijenjene prevenciji i borbi protiv korupcije.

Definirane vizije, strateških ciljeva, načela i prepreka u provođenju, određuje normativni, institucionalni okvir za borbu protiv korupcije, prioritetne oblasti, programe implementacije, uključujući mehanizme praćenja i evaluacije njenog provođenja.

U koncipiranju Strategije posebna pažnja posvećena je specifičnostima ustavnog uređenja BiH, zbog postojanja više nivoa vlasti, kao i činjenici da svi nivoi vlasti u BiH trebaju nastaviti definirati politike borbe protiv korupcije, uvažavajući opće principe državne strategije.

Kako bi se osiguralo koordinirano provođenje Strategije na nivou BiH, na osnovu Zakona o Agenciji, ova Strategija predviđa sljedeće opće principe borbe protiv korupcije:

1.1. Definiranje pojma korupcije

Pojam korupcije definiran je međunarodnim aktima na nekoliko načina, što može prouzrokovati različita tumačenja i postupke u provođenju Strategije.

Zakon o Agenciji definira korupciju kao „svaku zloupotrebu moći povjerene javnom službeniku ili licu na političkom položaju na državnom, entitetskom, kantonalnom nivou, nivou Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, gradskom ili općinskom nivou, koja može dovesti do privatne koristi. Korupcija posebno može uključivati direktno ili indirektno zahtijevanje, nuđenje, davanje ili prihvatanje mita ili neke druge nedopuštene prednosti ili njenu mogućnost, kojima se narušava odgovarajuće obavljanje bilo kakve dužnosti ili ponašanja očekivanih od primaoca mita.“

Zbog uskog poimanja pojma korupcije kojeg daje ova definicija, za potrebe Strategije, kao širi okvir uzeta je jedna od najobuhvatnijih i najpotpunijih definicija te vrste koja se nalazi u Građanskopravnoj konvenciji protiv korupcije Vijeća Evrope⁴. Konvencija ukazuje na razne pojavne oblike korupcije koji su sankcionirani normama krivičnog zakonodavstva u BiH. Prema Konvenciji, "korupcija podrazumijeva traženje, nuđenje, davanje ili primanje, direktno ili indirektno, mita ili bilo koje druge nezakonite koristi ili stavljanje toga u izgled, koje izopačuje propisano izvođenje neke dužnosti ili ponašanja koje se zahtijeva od primatelja mita, nezakonite koristi ili osobe kojoj se to stavlja u izgled".

Institucije i pojedinci koji će učestvovati u provođenju Strategije trebaju biti svjesni toga da korupcija postoji ukoliko dođe do namjernog narušavanja principa nepristrasnosti pri odlučivanju u cilju prisvajanja neke pogodnosti. Definiranje korupcije važno je kako bi se ova pojava razlikovala od slučajeva kada je pristrasnost u odlučivanju posljedica predrasuda.

⁴Strasbourg, 04.11.1999. godine, stupila na snagu 01.11.2003.g., stupila na snagu u odnosu na BiH 01.11.2003.g.; („Službeni glasnik BiH“ broj: 36/2001).

2. Vizija

Korupcija je slojevit fenomen i za borbu protiv nje je nužan holistički pristup, tj. uključivanje što većeg broja društvenih aktera koji će, svako iz svog ugla, doprinijeti borbi protiv korupcije. Pod pojmom borba protiv korupcije Strategija podrazumijeva mjere i aktivnosti za prevenciju, otkrivanje i represiju korupcije putem provođenja zakonskih i podzakonskih propisa; također podrazumijeva koordinaciju rada svih institucija u SBK-KSB i BiH, jačanje kapaciteta i širenje svijesti o potrebi i mehanizmima borbe protiv korupcije, kao i standardima i vrijednostima, kako u javnom i privatnom sektoru tako i u cjelokupnom društvu. Imajući u vidu navedeno, vizija Strategije je da se na isteku njene primjene postigne sljedeći konačan rezultat:

SBK- KSB je, kroz izgradnju i unapređenje institucionalnog i normativnog okvira, harmoniziranim i aktivnijim angažmanom na planu jačanja svijesti o štetnosti korupcije, smanjenju tolerancije ka koruptivnom ponašanju, prevenciji korupcije, njenom proaktivnom otkrivanju i neselektivnom i efikasnom procesuiranju, prepoznata po uvjerljivim naporima i rezultatima u borbi protiv korupcije, višem stepenu vladavine prava i povećanom povjerenju građana u institucije vlasti.

3. Opći cilj

Strategijom se namjerava, uz uvažavanje i koordinaciju sa strateškim i reformskim procesima na svim nivoima vlasti u SBK-KSB, unaprijediti opći okvir za odlučnu i sveobuhvatnu borbu protiv korupcije, što podrazumijeva utvrđivanje prioriteta oblasti za djelovanje ali i određenih polaznih opredjeljenja i načina zajedničkoga djelovanja svih nivoa vlasti u BiH.

Na osnovu toga, **opći cilj Strategije je:**

U SBK-KSB ustanoviti prioritete na planu prevencije korupcije i borbe protiv korupcije, principe i mehanizme zajedničkoga djelovanja svih institucija u SBK-KSB i BiH kao i svih segmenata društva na tom polju, te stvoriti, odnosno unaprijediti pretpostavke za smanjenje stvarnog i percipiranog nivoa korupcije i afirmirati pozitivne društvene vrijednosti poput integriteta, odgovornosti i transparentnosti.

4. Strateški ciljevi

Iz ovako formuliranog općeg cilja proizlaze sljedeći strateški ciljevi, koji se u SBK trebaju postići provođenjem Strategije:

1. **Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta, normativnog i strateškog okvira za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.**
2. **Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom sektoru.**
3. **Unapređenje saradnje sa pravosudnim institucijama i organima za provođenje zakona u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela.**
4. **Uključivanje cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije.**

5. Načela

S obzirom na tzv. integrirani pristup Strategije, složenost problema korupcije, njen direktni uticaj na poštivanje temeljnih društvenih vrijednosti, vladavinu prava i samoodrživog razvoja, neophodno je pridržavati se sljedećih načela u primjeni Strategije:

- **Vladavina prava** - usklađenost pravnih akata i svih radnji pravnih subjekata sa zakonom. U preduzimanju antikorupcijskih aktivnosti subjekti provođenja trebaju svoje postupanje temeljiti na pravu tako da njihove odluke budu u formalnoj i materijalnoj saglasnosti sa odgovarajućim pravnim aktima na svim nivoima vlasti, kao i međunarodnim obavezama SBK i Bosne i Hercegovine. U procesu donošenja pravnih akata treba da budu prepoznati i umanjeni rizici od nastanka korupcije u njihovoj primjeni i određeni organi koji mogu vršiti djelotvoran nadzor, te osiguranje sredstva za njihovo provođenje.
- **Zasnovanost na činjenicama** - planiranje, praćenje i procjena ispunjenosti antikorupcijskih zadataka treba se zasnivati na činjenicama. Već u fazi analize i procjene stanja i pojavnih oblika, subjekti provođenja obavezni su utvrditi činjenice i na osnovu njih temeljiti mjere za suprotstavljanje korupciji. To naročito znači uzimanje u obzir prednosti i nedostataka u radu subjekata provođenja, kao i stalnu reviziju i monitoring ispunjenosti i prikladnosti strateških ciljeva.
- **Dobra praksa** - usaglašavanje antikorupcijskih aktivnosti sa dobrim praksama na polju suprotstavljanja korupciji u zemlji i u ostalim tranzicijskim zemljama, učenje na greškama, uočenim obrascima koruptivnog ponašanja i njihovog uzroka u sistemu. Za pojedine aspekte problema korupcije može postojati mnoštvo različitih rješenja, koja trebaju biti uzimana u obzir, zavisno od njihove primjenjivosti U SBK.
- **Sveobuhvatnost i inkluzivnost** – koordinirana uključenost najvećeg broja aktera i uticaj na što je moguće veći broj faktora koji doprinose korupciji. Borba protiv korupcije nije zadatak samo pojedinih subjekata, niti postoje pojedinačni faktori koji uzrokuju korupciju.
- U borbu protiv korupcije dužne su se, svako u okviru svojih nadležnosti, uključiti sve institucije i službe SBK, organizacije civilnog društva, profesionalna udruženja i građani kroz partnerstva i koalicije za suprotstavljanje korupciji. Organi javnog sektora treba da omoguće drugim dijelovima društva da djelotvorno utiču na sprečavanje korupcije, ne samo kroz zaštitu svojih prava, već i kroz participiranje u donošenju odluka, pravovremeno razmatranje njihovih inicijativa, predstavki i omogućavanje pokretanja postupka za zaštitu javnog interesa.
- **Transparentnost i participativnost** – pravovremeno upoznavanje javnosti sa donošenjem odluka i politika u institucijama na svim nivoima u BiH je osnova za uticanje na njihovo donošenje i moćno je sredstvo za sprečavanje korupcije. Svi subjekti provođenja Strategije, a pogotovo državni organi i službe, dužni su osigurati odgovarajuće mehanizme komunikacije i konsultacije javnosti prilikom odlučivanja.

- Radi veće transparentnosti, u najvećoj mjeri treba koristiti ekonomična i savremena sredstva komunikacije u objavljivanju odluka, podataka o planiranim i provedenim aktivnostima, u pretraživanju baza podataka o aktivnostima organa vlasti, naročito u vezi sa sistemom javnog finansiranja i praksom postupanja. Kako bi se ostvarila prethodna načela (sveobuhvatnost i inkluzivnost), odnosno osigurala podrška u provođenju aktivnosti na planu borbe protiv korupcije, naročito je važno osigurati vidljivost antikorupcijskih napora u formi planova djelovanja, ali i izvještaja o postupanju po tim planovima.
- **Nepriistrasnost i stručnost** - politička i druga neutralnost i kompetentnost za ispunjavanje antikorupcijskih zadataka neophodni su za dug i složen proces kao što je borba protiv korupcije. Suprotstavljanje korupciji treba se smatrati dijelom rada za opće dobro i unapređenja profesionalizma uprave, ali i privatnoga sektora, i u njemu nema mjesta ideološkim, političkim i drugim uticajima. Isto tako, potrebno je stalno raditi na unapređenju znanja, stavova i vještina za suprotstavljanje korupciji.
- **Orijentiranost na učinak** - utvrđivanje jasnih, mjerljivih i ostvarivih ciljeva. Upitna je efikasnost strateških dokumenata i aktivnosti za borbu protiv korupcije ako nisu jasno postavljeni ciljevi i svrha koju trebaju postići, čiju realizaciju nije moguće pratiti i koji su teško ili nikako ostvarivi. Ove pretpostavke trebaju ispuniti svi subjekti provođenja, kako bi se postigli optimalni rezultati za koje je moguće prikupiti pokazatelje o stepenu izvršenosti. Budući da se značajan broj antikorupcijskih aktivnosti odnosi na javnu upravu, te javne službe i javna preduzeća, koja treba da budu servis građanima, to u definiranju i ostvarivanju antikorupcijskih, i uopće, ciljeva rada javne uprave treba voditi računa o krajnjem rezultatu i kako ga mjeriti.

6. Prepreke za uspješno provođenje Strategije i Akcionog plana

Svaki reformski proces, a posebno borba protiv korupcije, složen je i zahtjevan i prate ga prepreke za postizanje potrebnih učinaka. Kako bi se smanjio njihov uticaj u provođenju Strategije, potrebno je otkloniti sljedeće prepreke koje mogu uticati na njeno uspješno provođenje:

- Nedostatak političke i druge volje - bez želje i odlučnosti donosilaca odluka na političkom i administrativnom nivou ne može se očekivati preduzimanje konkretnih i angažiranih mjera u borbi protiv korupcije, jer će one ili izostati ili biti kampanjske i selektivne.
- Neispunjavanje međunarodno preuzetih obaveza – nedovoljna usklađenost zakonodavstva u BiH sa međunarodnim dokumentima za borbu protiv korupcije i manjak primjene međunarodno prihvaćenih standarda u toj oblasti, onemogućavaju upotrebu provjerenih i efikasnih mehanizama za sprječavanje korupcije.
- Nedovoljna samostalnost i kompetentnost subjekata provođenja – bez odgovarajućeg znanja, vještina, i, u okviru propisa, slobode postupanja subjekata provođenja protiv kompleksnog fenomena kao što je korupcija, borba protiv nje ne može biti efikasna i ne daje potrebne rezultate.

- Nedovoljna angažiranost subjekata provođenja – bez dovoljne posvećenosti svih nosilaca aktivnosti za provođenje Strategije, narušava se cjelovitost kompleksnog sistema za borbu protiv korupcije, što će neizbježno uticati na postignute efekte njihovog rada.
- Nedostatak finansijskih i drugih resursa – manjak finansijskih i drugih resursa neophodnih za kvalitetnu borbu protiv korupcije ozbiljno utiče na kapacitet sistema za borbu protiv korupcije i onemogućava provođenje zahtjevnijih mjera koje su važne za njeno sprečavanje.
- Kompleksnost političkog sistema – nedovoljan nivo kontinuiteta u borbi protiv korupcije i nedostatak konsenzusa u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti i oko nje zbog nestabilnosti ili sporosti formiranja koalicija na vlasti, kao i zbog kompleksnosti političkog sistema, imaju krajnje negativan uticaj na njeno sprečavanje.
- Nedostatak sistematičnosti i koordinacije – ni najbolje predviđene antikorupcijske politike i mjere u Strategiji ne mogu biti efikasne ako se provode povremeno, nepovezano, fragmentirano i bez dovoljno sistematičnih aktivnosti i koordiniranosti subjekata provođenja.
- Nedostatak podrške javnosti – borba protiv korupcije ne može biti potpuna i efikasna bez svijesti javnosti o štetnim posljedicama koje korupcija nanosi društvu i pojedincu, što mora biti osnova za povećanu spremnost da građani zahtijevaju i podrže antikorupcijske aktivnosti i aktivno učestvuju u njima
- Neosnovana očekivanja za brze efekte u borbi protiv korupcije - što je korupcija više prisutna, to je veća želja građana da ona bude spriječena.
- Očekuju se brzi efekti za što kraće vrijeme, što može rezultirati nestrpljivošću i smanjivanjem podrške javnosti antikorupcijskim mjerama i aktivnostima.

7. Strateški ciljevi i programi za njihovo provođenje

Iako su predstavljeni zasebno, svi strateški ciljevi nalaze se u tijesnoj vezi, jer očekivani efekti mogu biti postignuti samo ukoliko svi ciljevi budu tretirani sa jednakom važnošću. Strateški ciljevi su razrađeni kroz prioritetne strateške programe, iz kojih proizlaze mjere za njihovo provođenje, koje se operacionaliziraju kroz Akcioni plan, sa precizno određenim aktivnostima, izvršiocima tih aktivnosti iz različitih oblasti, pokazateljima uspješnosti, rokovima i planiranim sredstvima.

STRATEŠKI CILJ BR 1.

7.1. Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta, normativnog i strateškog okvira za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Kroz prizmu EU integracijskih procesa Bosne i Hercegovine, više puta je kroz razne izvjestaje i ocjene prepoznat evidentni izostanak sistemskog suprotstavljanja korupciji. U izvještajima Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu (Izvještaji za: 2015., 2017. i 2018. Godinu⁵) konstatira se da je „pravni i institucionalni okvir i dalje slab i neadekvatan“. U tom pravcu ovi izvještaji daju manje-više istu preporuku: „Uspostaviti tijela za prevenciju i nadzor na odgovarajućim nivoima vlasti i osigurati njihovo funkcionisanje.“

U skladu sa tim, a na bazi okončana četiri ciklusa Evaluacije stepena implementacije Strategije za borbu protiv korupcije (2015.-2019.), Komisija nalazi da su neke od glavnih prepreka efikasnijoj implementaciji strateških antikorupcijskih dokumenata u SBK: nedovoljna samostalnost i kompetentnost subjekata provođenja, nedovoljna angažiranost subjekata provođenja, nedostatak finansijskih i drugih resursa, te manjak sistematičnosti i koordinacije unutar kompleksnosti sistema.

Uvažavajući ustavno uređenje i *nadležnosti Kantona*, kao i potrebu društva u cjelini za uspostavom efikasnog sistema suprotstavljanja korupciji, neophodno je pristupiti procesu profesionalizacije tijela za sprječavanje korupcije na kantonalnom nivou vlasti. Navedeni proces svoje uporište ima, kako u stvarnoj potrebi podizanja prevencije korupcije i borbe protiv korupcije na jedan viši sistemski nivo tako i kroz prizmu evropskih integracija i provođenje međunarodnih dokumenata u ovoj oblasti.

Trenutni status aktivnosti u ovoj oblasti na nivou BiH (zaključno sa 2019. godinom, profesionalizirano je nekoliko struktura i to na nivou Kantona Sarajevo, Brčko Distrikta BiH kao i Zeničko-dobojskog kantona-djelomično), ukazuje na neophodnost da se nastavi daljnji proces profesionalizacije tijelakroz *uspostavljanje institucionalnog okvira i normativnog pozicioniranja tijela za sprečavanje korupcije na nivou Srednjobosanskog kantona*.

Sa ciljem što efikasnije prevencije korupcije, neohodno je razvijati i ustupati alate koji će dati podršku sistemskom suprotstavljanju korupciji i što većoj sinergiji antikorupcijskih napora, uz distribuciju obaveza i odgovornosti prema ključnim akterima u ovoj oblasti.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program

7.1.1. Profesionalizacija tijela za sprečavanje korupcije

Uvažavajući ustavne nadležnosti neophodno je započeti proces profesionalizacije tijela za sprečavanje korupcije na kantonalnom nivou vlasti, a početnu osnovu ovom procesu osiguralo je provođenje Strategije za borbu protiv korupcije (2021.-2025.) i definisanih strateških ciljeva posvećenih jačanju institucionalnih kapaciteta i struktura za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

U proteklom periodu na kantonalnom nivou vlasti uspostavljen je Tim za sprečavanje korupcije kao posebno tijelo Vlade SBK/KSB sa limitiranim nadležnostima i resursima, te

⁵Izvještaj EK za Bosnu i Hercegovinu za 2015. godinu, str. 6. , Izvještaj EK za Bosnu i Hercegovinu za 2016. godinu, str. 15. i Izvještaj EK za Bosnu i Hercegovinu za 2018. godinu.

ograničenim uticajemu sistemu javnih institucija u oblasti suprotstavljanja i prevenciji korupciji.

Međutim, u kontekstu EU integracija BiH više puta je naglašena potreba jačanja infrastrukture za prevenciju korupcije što je također konstatirano i kroz reviziju implementacije UN Konvencije protiv korupcije (UNCAC) u BiH. Reformska agenda za BiH (2015.-2018. godina) kao i Akcioni plan za realizaciju prioriteta iz analitičkog izvještaja Evropske komisije⁶, predviđaju uspostavu efikasnih struktura za prevenciju korupcije u BiH. Sumirajući prethodno pomenuto, a kroz međunarodnu perspektivu, potpuno je jasno artikulirana potreba profesionalizacije tijela posljednjom Konferencijom IPAK Projekta, iz koje je proizašao Set standarda za profesionalizaciju tijela za sprečavanje korupcije na svim niovima vlasti u BiH.

Rukovođenje tijelom treba biti profesionalizirano, uz naglasak na ličnom integritetu i profesionalnim kompetencijama neophodnim za ovu funkciju. Svakako, proces upošljavanja, odnosno eventualne selekcije službenika iz postojećih upravnih struktura treba pratiti visok nivo personalnih kompetencija i integriteta za obavljanje ovih poslova i zadataka.

Kada je riječ o materijalnim kapacitetima, oni podrazumijevaju osiguranje elementarnih preduslova za efikasan rad: službeni prostor, uredski mobilijar, tehničku opremljenost (IT oprema i vozila) te održavanje i implementaciju IT softverskih rješenja u ovoj oblasti, kao i redovno finansiranje iz osiguranog budžeta tijela, uz podršku ostalih institucija na odgovarajućem nivou vlasti, sa ciljem efikasne prevencije korupcije.

Nezavisnost tijela će, pored profesionalne dimenzije uposlenih (rukovodeći državni službenici/sekretari sa posebnim zadatkom/službenici/uposlenici) biti osigurana i kroz projiciranje fiksnog budžeta tijela na način određivanja minimalne donje granice iskazane u procentima u odnosu na ukupni budžet tog nivoa vlasti. Minimalna donja granica implicira elementarne uslove za rad. Sa druge strane, visok nivo nezavisnosti biće osiguran kroz redovne procese izvještavanja najvišeg zakonodavnog organa na odgovarajućem nivou vlasti, uz široku parlamentarnu diskusiju o zacrtanim i isporučenim rezultatima, s naglaskom na podršci antikorupcijskim naporima te delegiranju strateških pravaca djelovanja sa ciljem efikasnije borbe protiv korupcije na tom nivou vlasti.

Proces normativnog pozicioniranja tijela odnosno profesionalizacije tijela trebala bi pratiti podrška Tima za sprječavanje korupcije Vlade SBK u koordinaciji sa aktivnostima APIK-a BiH i Misija OSCE u Bosni i Hercegovini, Terenskih ureda OSCE –a u Travniku, počev od samog procesa iniciranja, analize do distribucije standarda i zagovaranja njihove implementacije u samom procesu profesionalizacije.

Također, proces implementacije ovog strateškog programa *neminovno mora pratiti institucionalna podrška sa jasnim opredjeljenjem Vlade SBK i ključnih partnera u ovoj oblasti, uz doprinos organizacija civilnog društva i akademske zajednice.*

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 1.1.

⁶ Usvojen na 178. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine - 15.10.2019.g.

7.1.2. Jačanje kapaciteta za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u institucijama sa javnim ovlaštenjima

Kada se govori o institucijama sa javnim ovlaštenjima i njihovoj ulozi u prevenciji korupcije, evidentno je da je u formalnom smislu tijelo za sprečavanje korupcije zaprimio od institucija na kantonalnog nivoa vlasti informacije o delegiranim kontakt tačkama i imenovanju osoba za monitoring i praćenje realizacije mjera definisane Akcionim planovima kantonalnih institucija. Pored kontakt tačaka iz svih institucija sa javnim ovlaštenjima, izostala je i sinergija aktivnosti u pravcu uspostave sistema za prevenciju korupcije na relaciji: tijelo za sprečavanje korupcije - ključne institucije sa antikorupcijskim nadležnostima kao što su, npr: ministarstva pravde, unutrašnjih poslova, službe revizije, inspekcije, itd.

Imajući sve ovo u vidu, neophodno je jačati sistem delegiranja kontakt tačaka na kantonalnom nivou vlasti u dva pravca: prvi je da se kroz jačanje kontakt tačaka u ključnim antikorupcijskim institucijama osigura neophodna sinergija (u direktnoj koordinaciji sa tijelima za sprečavanje korupcije) u uspostavi ukupnog sistema prevencije korupcije, dok je, sa druge strane, neophodno delegiranim kontakt tačkama distribuirati obavezu i odgovornost, kako kroz sistem edukacije i stavljanja na dispoziciju alata za prevenciju korupcije tako i kroz sinergiju sa zakonodavnim i izvršnim organima, s ciljem što jasnijeg obavezivanja institucija na direktnu i proaktivnu saradnju sa tijelima na odgovarajućem nivou vlasti.

S tim u vezi, nameće se potreba da tijela za sprečavanje korupcije izrade sveobuhvatnu procjenu do sada delegiranih kontakt tačaka i imenovanje zamjenske osobe u institucijama sa javnim ovlaštenjima. Osnovni produkti navedene analize trebale bi biti realna procjena njihove formalne a potom i stvarne uloge u sistemu koordinacije borbe protiv korupcije na odgovarajućem nivou vlasti u BiH. Navedena procjena trebala bi dati odgovore i o kvaliteti isporučenih edukacijskih modula odnosno o kompetencijama kontakt tačaka da na nivou institucija artikuliraju potrebe i sublimiraju informacije, te u formi izvještaja dostavljaju tijelima za sprečavanje korupcije.

Procjena bi, također, trebala dati i kvalitativni odgovor vezano za hijerarhijsku zavisnost kontakt tačaka prema rukovodiocima institucija, za njihovu opću zainteresiranost za dodijeljene im poslove i zadatke, potom za načine delegiranja, alate kojima se služe u komunikaciji i saradnji (interno na nivou institucije i eksterno prema tijelima), kao i u konačnici- sadržinski osvrt na ostvareni angažman kontakt tačaka u institucijama.

Pored navedenog, analiza bi trebala ponuditi jasnu kategorizaciju institucija sa javnim ovlaštenjima prema njihovim funkcionalnim nadležnostima u ukupnom sistemu borbe protiv korupcije u Srednjobosanskom kantonu.

U skladu sa rezultatima pomenute procjene i kategorizacijom, *tijela za sprečavanje korupcije* bi trebala sačiniti neophodne preduslove za određivanje kontakt tački u institucijama sa javnim ovlaštenjima, gdje bi uzela u obzir listu neophodnih kompetencija, integritet i etičnost, funkcionalnu bliskost sa prevencijom korupcije (po opisima poslova radnih mjesta, načinu komunikacije i saradnje, hijerarhijskoj nezavisnosti). Navedeni preduslovi bili bi putem instrukcije dostavljeni tijelima za sprečavanje korupcije u svrhu kreiranja i uspostavljanja baze podataka o kontakt osoba sa navedenim podacima, koji bi prema potrebi bili dostupni i institucijama sa javnim ovlaštenjima na odgovarajućem nivou vlasti u BiH.

Tijela za sprječavanje korupcije bi na fonu „zajedničkih aktivnosti“ iz mehanizma koordinacije borbe protiv korupcije (Strateški program 1.1.7.) također sačinili smjernice za saradnju kontakt tačaka u institucijama sa javnim ovlaštenjima sa tijelima za sprječavanje korupcije, na osnovu kojih bi se jasno standardizirale procedure razmjene informacija, izvještavanja i proaktivnog monitoringa, uz jasnu prezentaciju oblasti i elemenata prevencije korupcije na koje se referišu pomenute procedure. Navedene smjernice bile bi usvojene na kantonalnim izvršnim nivoima vlasti i cirkularno dostavljene svim institucijama na odgovarajućem nivou na daljnje postupanje.

Na kraju, uvažavajući ishode prve procjene u kontekstu kompetencija i znanja kontakt tačaka, tijela za sprečavanje korupcije bi sačinjavala usaglašeni i jedinstveni godišnji dinamički plan obuka za kontakt tačke u javnim institucijama, koje bi izvodio tim zajedničkih trenera, što je u direktnoj poveznici sa Strateškim programom 1.1.7.- Koordinacija borbe protiv korupcije.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 1.2.

7.1.3. Zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije u SBK

U kontekstu unapređenja normativnog okvira s ciljem efikasnijeg suprotstavljanja korupciji nameće se kao pretpostavka i prioritet u efikasnoj prevenciji i borbi protiv korupcije uspostavljanje zakonodavnog okvira za borbu protiv korupcije sa normativnim uspostavljanjem tijela za sprečavanje korupcije na nivou Srednjobosanskog kantona. Navedeno prije svega zbog činjenice da se nije dostigao očekivani rezultat predviđen strateškim dokumentima doneseni na nivou BiH, kao ni Strategijom za borbu protiv korupcije 2015.-2019.godine usvojena na kantonalnom nivou, te da su zahvati na antikorupcijskom zakonodavstvu na nivou institucija Bosne i Hercegovine ostali u formi prijedloga upućenih u proceduru razmatranja (kao što su: Zakon o Agenciji i Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupcijute Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine), a da je institucionalno na nivou Federacije BiH takva podrška s obzirom na definirane ustavne nadležnosti potpuno izostala. Imajući to u vidu, ovaj Strateški program mora ponuditi detaljan i sveobuhvatan pregled antikorupcijskog zakonodavstva na kantonalnom nivou, kojim će biti zadan okvir za sve daljnje aktivnosti koje se tiču ovog programa. Taj pregled trebao bi dati i komparativni osvrt prema postojećimzakonskim rješenjima i međunarodnim standardima u oblasti borbe protiv korupcije kojim se Bosna i Hercegovina obavezala potpisivanjem i ratifikacijom odnosno pristupanjem određenom broju međunarodnih instrumenata u ovoj oblasti, prije svega: UN Konvenciji protiv korupcije (UNCAC), Građansko pravnoj Konvenciji Vijeća Evrope, Krivičnopravnoj Konvenciji Vijeća Evrope, te obavezama koje proizilaze iz aktivnog participiranja u Grupi zemalja protiv korupcije (GRECO), OECD tematskim studijama, Regionalnoj antikorupcijskoj inicijativi (RAI), Regionalnoj školi za reformu javne uprave (ReSPA), itd.

Ova aktivnost bi, također, trebala dati sliku jasnih prioriteta u oblasti unapređenja normativnog okvira za borbu protiv korupcije, kako u domenu prevencije (prevashodno se misli na normativno pozicioniranje tijela za sprečavanje korupcije *na kantonalnom nivou vlasti*(Strateški program 1.1.1.), *tako i unapređenje normativnog okvira za efikasniji rad tijela za sprečavanje korupcije na nivou kantona i uspostavljanje efikasnog mehanizma koordinacije aktivnosti borbe protiv korupcije s istovjetnim tijelima i institucijama drugih nivoa vlasti u BiH kroz donošenje novih i izmjene i/ili dopune postojećih zakonskih propisa na nivou BiH i FBiH (izmjene i dopune Zakona o Agenciji i Zakona o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju institucijama BiH, normativno uređenje pitanja zaštite zviždača u BiH kroz okončani proces donošenja Zakona u Federaciji BiH, unapređenju Zakon o Agenciji o prevenciji i koordinaciji borbe protiv korupcije, Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti BiH).*

Jedan od bitnih segmenata ovog programa svakako jeste i normativno „omogućavanje“ odnosno pozicioniranje tijela za sprečavanje korupcije na kantonalnom nivou vlasti da daju obavezujuća mišljenja u vezi sa rizicima od korupcije *u nacrtima zakonskih i podzakonskih akata, kao i shodno ukazanoj potrebi formiranje ad hoc tijela tima eksperata kao inicijalne podrške tijelima za sprečavanje korupcije u vezi s procjenom rizika korupcije u svim pitanjima koja se uređuju propisom kantona.*

Na kraju, neophodno je prepoznati i normativno definiranje lobiranja kao legitimne prakse, te cijeliti planirane izmjene i dopune propisa kojima se, shodno dinamici planova i programa rada, planira posvetiti pažnja *Vlade SBK- a sa ciljem eventualne systemske intervencije u nacrtu zakonskih rješenja u pravcu što efikasnije prevencije korupcije u svim segmentima društva. Ovaj Strateški program treba dati systemsku priliku za harmonizaciju antikorupcijskog zakonodavstva u Srednjobosanskom kantonu/ Kantonu Središnja Bosna i to u dva pravca: shodno međunarodnim obavezama i preporukama (eksterno) i shodno postojanju normativnog okvira u BiH, uvažavajući ustavnu strukturu i nadležnosti kantonalnog nivoa vlasti u BiH (interno).*

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 1.3.

7.1.4. Jačanje provođenja zakonske obaveze u harmonizaciji politika borbe protiv korupcije u SBK

Strategije za prevenciju i borbu protiv korupcije na svim nivoima vlasti u BiH moraju biti u skladu sa općim principima definiranim u državnoj Strategiji što je propisano Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (“Službeni glasnik BiH” br.: 103/09 i 58/13). U formalnoj ocjeni trenutnog stanja može se reći da Srednjobosanski kanton ima strateški okvir borbe protiv korupcije, dok se u suštinskom smislu može konstatirati da evidentan nedostatak dovoljno kvalificiranog institucionalnog okvira, kao i nepostojanje jasnih kanala komunikacije i saradnje, što rezultira neusaglašenim strateškim planiranjem u oblasti borbe protiv korupcije, a samim tim i neuspjehom u isporuci očekivanih rezultata projiciranih ovim dokumentima u *pojedinih sektorima.*

U tom smislu generalno je zapažanje da jeizostala procjena stvarnih efekata ostvarenih *provođenjem strateških antikorupcijskih dokumenata na nivou Srednjobosanskog kantona, kao i ocjena ostvarenih rezultata mjera i aktivnosti definisane Akcionim planovima kantonalnih ministarstava, te drugih organa i institucija kantona.*

Rukovodeći se principima usaglašenog djelovanja i inkluzivnosti u antikorupcijskim naporima, neophodno je izvršiti sveobuhvatnu analizu postojećih strateških antikorupcijskih dokumenata na kantonalnom nivou, kako bi se osiguralo nekoliko bitnih ishodišta: prepoznavanje zajedničke karakteristike svih dokumenata u smislu jasnih formata dokumenata, sagledavanje potrebe usaglašenosti strategija sa općim principima iz državne Strategije i načina njihove operacionalizacije u ovim dokumentima, zatim prepoznavanje i korištenje dobre prakse u smislu sektorskih orijentacija, formata akcionih planova, opisa mjera i indikatora realizacije.

Na osnovu izvršene analize u skladu sa općim principima državne Strategije i definiranim standardima, u direktnoj koordinaciji sa tijelima za sprečavanje korupcije, formirana interresorna radna grupa će sačiniti unificirani model strateškog planiranja u oblasti borbe protiv korupcije u Srednjobosanskom kantonu i kreirati strateške antikorupcijske dokumente koji će po usvajanju od strane izvršnog organa vlasti biti osnova za izradu pojedinačnih planova borbe protiv korupcije u institucijama SBK. Izrađeni pojedinačni planovi borbe protiv korupcije u institucijama SBK objavljuju se na web.stranici kantona a, tijela za sprečavanje korupcije sačinjavaju godišnji izvještaj o monitoringu provedenih aktivnosti iz Akcionog plana Vlade SBK koji se javno objavljuje.

U cilju što efikasnije pripreme planova borbe protiv korupcije pojedinačnih institucija, a koji se konceptualno naslanjaju na strateška antikorupcijska dokumenta, na odgovarajućem nivou bit će realizirane i tipske edukacije za kontakt tačke.

Na kraju, sa ciljem što efikasnije procjene stvarnih efekata i evaluacije provođenja strateških antikorupcijskih dokumenata bit će sačinjena metodologija i alati koji će biti isporučeni tijelima za sprečavanje korupcije, uz prateću edukaciju. *Na osnovu analiza i procjena stanja u oblasti borbe protiv korupcije u SBK sačinjena od strane tijela za sprečavanje korupcije uz podršku međunarodnih organizacija i OCD-a definirat će se preporuke za izradu novog strateškog dokumenta za naredni period i sačinjen plan aktivnosti interresorne radne grupe.*

U konačnici, neophodno je osigurati neposrednu i direktnu dvosmjernu komunikaciju između tijela za sprečavanje korupcije u SBKu kontekstu proaktivnog izvještavanja, kako u smislu provođenja državne Strategije tako i u vezi sa provođenjem strategije *na kantonalnom nivou vlasti*. Navedeno krajnje ishodište ovog strateškog programa moguće je ostvariti provođenjem definiranih specifičnih mjera i aktivnosti predviđenih Akcionim planom.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 1.4.

7.1.5. Digitalizacija antikorupcije

Na osnovu dosadašnjeg stepena realizacije mjera u prevenciji korupcije(u širem kontekstu), te uvažujući procese uzajamnog izvještavanja, razmjene i prikupljanja informacija, evidentno je da iskorak načinjen u stvaranju preduslova za efikasniju prevenciju korupcije nije postigao krajnji efekat- a to je ujednačeno i efikasno suprotstavljanje korupciji na svim nivoima vlasti u BiH i sektorskom okruženju. Navedeni nedostatak neizostavno prati izostanak sistemskih alata za pravovremenu razmjenu informacija i procese izvještavanja. Pored potpuno jasnih i potvrđenih rizika odnosno faktora koji su uticali na ovakav rezultat (između ostalog, kašnjenje u formiranju ad hoc tijela za sprečavanje korupcije, limitirani kapaciteti i izostanak obaveze i odgovornosti za provođenje) vrijedi svakako naglasiti i nedostatak pratećih alata u domenu IT tehnologija.

U tom smislu, a u skladu sa Strategijom za borbu protiv korupcije (2015.-2019.) na kantonalnom nivou *djelomično su realizirana dva projekata* posvećena razvoju efikasnih alata u širem kontekstu prevencije korupcije. Naime, Tim za sprječavanje korupcije Vlade SBK u saradnji sa *Misija OSCEu Bosni i Hercegovini, Terenski ured OSCE –a u Travniku* Uredom za borbu protiv korupcije Kantona Sarajevo iniciralo je i preuzelo softverska rješenja kojim je instaliran Registar imenovanih lica u Kantonu SBK i Registar zaposlenih državnih službenika i namjestenika u kantonalnim institucijama.

Proces instalacije pratio je donošenje normativnih akata kojim je definirana obaveza postupanja imenovanih kontakt osoba za dostavljanje potrebnih podataka u elektronske registre s ciljem javnog objavljivanja a, kako bi se osigurala prevencija korupcije u kantonalnim organima vlasti.

Navedeni napredak, ipak nije sinhronizovano osiguran kroz korištenje uspostavljenih zajedničkih alata na kantonalnom nivou, kako zbog samog stadija razvoja prevencije korupcije tako i zbog neformiranja profesionalnih struktura zaduženih za prevenciju korupcije. Ovaj strateški program treba da ponudi kvalificiranu analizu postojećih alata odnosno dominantno softverskih rješenja, te kroz prizmu uloge i stepena razvoja sistema iz Strateškog programa 1.5., a uvažavajući momenat dobrih praksi, ponudi idejno rješenje razvoja tzv. digitalizacije antikorupcije za naredni petogodišnji period. Idejno rješenje treba da prepozna alate koji bi bili aplikabilni u ranoj fazi na kantonalnom nivou vlasti, gdje fokus treba staviti na dovršetak izgradnje i pune implementacije postojećih aplikacija, te uspostavu novih aplikacija u procesu dodatnog razvoja digitalizacije u SBK.

Uspostavljanje tehničke i funkcionalne pretpostavke za implementaciju aplikacija treba da osigura izvještavanje, kako prema sektorskim strateškim antikorupcijskim dokumentima tako i prema državnoj Strategiji u pravcu osiguranja svih neopodhodnih informacija i izvještaja u procesima međunarodne saradnje i EU integracija.

Pored navedenog, neophodno je unificirati već pripremljena softverska rješenja posvećena prijavi korupcije i zaštiti prijavitelja korupcije, uz prateće provedbene procedure koje egzistiraju na nivou BiH, pri čemu treba uvažavati specifičnosti zakonskih rješenja i nadležnosti u ovoj oblasti na ostalim nivoima vlasti.

Dobre prakse i dostignuta rješenja u strateškom programu digitalizacije antikorupcije moraju biti uzeta u obzir, kako zbog sektorskog pristupa antikorupciji tako i kroz prizmu što efikasnije analitičke obrade, prikupljanja i razmjene podataka u uspostavi različitih elektronskih registara. Važno je napomenuti da će set digitalizacije antikorupcije, posvećene planovima integriteta, procjeni rizika od korupcije u zakonodavstvu i on line obukama, biti posvećena i posebna pažnja i detaljnija razrada u Strateškom cilju 2- Prevencija korupcije.

Svakako, proces razvoja, unifikacije i implementacije treba pratiti usaglašeni dinamički plan obuka za korisnike aplikacija i referentne kontakt tačke, u cilju što efikasnije primjene navedenih alata. Produkcija pisanih procedura i uputstavaza efikasan rad sa ovim alatima mora biti osigurana i pravovremeno distribuirana prema ciljnim grupama.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 1.5.

7.1.6. Uključenje jedinica lokalne samouprave u sistem prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije

Uzimajući u obzir Zakon o Agenciji, a posebno član 24., koji jasno definiše da Agencija saraduje s drugim institucijama i agencijama na svim nivoima, javnim službama i drugim tijelima s javnim ovlaštenjima, kao i da su institucije i agencije na svim nivoima, javne službe i druga tijela s javnim ovlaštenjem obavezna da saraduju s Agencijom, te dostavljaju sve potrebne podatke i informacije po njenom zahtjevu, vidljivo je da postoji zakonski osnov za prepoznavanje jedinica lokalne samouprave kao jednog od bitnih segmenata prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije u BiH.

Ovo je posebno značajno, uvažavajući principe lokalne samouprave kao i načelo supsidijarnosti, u pravcu delegiranja obaveze i odgovornosti za prevenciju korupcije na lokalnom nivou.

Navedeni proces posebno je značajan ako se gleda kroz prizmu velikog broja nadležnosti i regulatornih režima koji se odvijaju na nivou jedinica lokalne samouprave, uz jasan rizik od zloupotrebe diskrecionih ovlaštenja i na ovom nivou vlasti, gdje građani dominantno i neposredno regulišu individualna prava i potrebe.

U tom smislu, veliki broj istraživanja provedenih u proteklom periodu ukazuje na potrebu sistemskog odgovora na rizike korupcije na nivou lokalne zajednice, ali i na potrebu „dijeljenja vlasništva“ nad procesom prevencije korupcije između najznačajnijih aktera u BiH, gdje lokalne zajednice također zauzimaju posebno mjesto.

Procesi javnih nabavki, transparentnosti, upravljanja javnim resursima, reguliranje individualnih i kolektivnih prava, osiguranje različitih vidova nadzora i kontrole, kao i saradnje sa nevladinim sektorom, obrazovnim i zdravstvenim institucijama, daju za pravo da posebna pažnja treba biti posvećena prevenciji korupcije i na lokalnom nivou.

Upravo zato, ovaj strateški program treba da osigura jasnu perspektivu za sistemsko uključivanje jedinica lokalne samouprave u BiH (općina i gradova te njihovih saveza) u sistem koordinacije borbe protiv korupcije u BiH, ali i implementaciju efikasnih preventivnih alata na nivou njihove administracije, te svakako u sektorskoj orijentaciji na lokalnom nivou.

S tim u vezi, neophodno je izvršiti detaljnu analizu uloge organa jedinica lokalne samouprave u sistemu institucija sa javnim ovlaštenjima u Federaciji BiH a, kroz direktnu saradnju Agencije, tijela za sprečavanje korupcije na nivou kantona i općina na području Srednjobosanskog kantona.

U okviru ovog procesa potrebno je sagledati i dobre prakse u smislu uključenja jedinica lokalne samouprave u prevenciju korupcije, te na bazi postojećeg normativnog okvira i očekivanog sistemskog angažmana općina i gradova u antikorupcijskim naporima, pribaviti podatke o kontakt tačkama za borbu protiv korupcije na nivou općina i gradova u Kantonu. Također, neophodno je prepoznati ključne alate iz domena prevencije korupcije a koje je potrebno sistemski implementirati na nivou jedinica lokalne samouprave u BiH.

Proces uspostave koordinacije borbe protiv korupcije na nivou jedinica lokalne samouprave implicira razvoj usaglašenog programa obuke i edukacije ciljnih grupa u okviru ovih jedinica, uz potrebu pravovremenog komuniciranja, promocije i zagovarivanja aktivnosti s ciljem implementacije smjernica za uključivanje jedinica lokalne samouprave u sistem koordinacije borbe protiv korupcije u Kantonu.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 1.6.

7.1.7. Unapređenje sistema koordinacije i saradnje

Imajući u vidu da je inicijalno zaokružen institucionalni i strateški okvir za efikasnu prevenciju korupcije, nameće se potreba razvoja jasnih i primjenjivih mehanizama koordinacije i saradnje, uvažavajući Zakon o Agenciji kao i ustavnu strukturu i nadležnosti kantonalnog nivoa vlasti. U suštinskom smislu, mehanizmi koordinacije i saradnje trebaju osigurati sinergiju i ujednačeno djelovanje velikog broja aktera zaduženih za prevenciju, kao i otkrivanje i procesuiranje korupcije.

Ovaj mehanizam mora uvažiti princip inkluzivnosti u antikorupcijskim naporima na način da u sinergiji antikorupcijskih napora moraju biti vidljive organizacije civilnog društva, mediji i akademska zajednica. Da bi mehanizam koordinacije bio efikasan, mora ponuditi alate i procedure saradnje putem kojih bi bili postignuti očekivani efekti u oblasti borbe protiv korupcije.

S tim u vezi, inicijalni mehanizam koordinacije predvidio bi elemente putem kojih bi se stvorile realne pretpostavke za ostvarenje systemske saradnje u suprotstavljanju korupciji u Bosni i Hercegovini.

Razmjena informacija i uzajamno izvještavanje - mehanizam razmjene informacija definirao bi okvir saradnje na dnevnoj osnovi u vezi sa provođenjem pojedinačnih aktivnosti u domenu prevencije korupcije, u vezi provođenja ad hoc aktivnosti, potom specifičnih aktivnosti definiranih Strategijom borbe protiv korupcije, u kontekstu realizacije različitih događaja u oblasti antikorupcije, implementacije pojedinačnih projekata u oblasti borbe protiv korupcije, postupanja po podnescima sa indicijama koruptivnog ponašanja, kao i unapređenja antikorupcijskog zakonodavstva i razmjene relevantnih informacija.

Procesi izvještavanja podrazumijevali bi kvartalno/polugodišnje/godišnje/po potrebi izvještavanje, te izvještavanje u vezi provođenja strategije za borbu protiv korupcije i strateških dokumenta (*aktivnosti iz Akcionog plana*) za borbu protiv korupcije *na kantonalnom nivou vlasti*. Ovi procesi bi uključivali i provođenje UNCAC Konvencije u BiH te izvještavanje u vezi sa regionalnom i međunarodnom saradnjom BiH u borbi protiv korupcije. Razvoj i ustupanje alata za efikasnu borbu protiv korupcije, kao i razmjena najboljih iskustava i praksi (efikasne mjere u prevenciji korupcije, kvalitetni edukacijski sadržaji, efikasni sistemi monitoringa i izvještavanja u vezi sa antikorupcijskim aktivnostima, itd.) bili bi dio mehanizma koordinacije. Sastavni dio mehanizma koordinacije trebala bi biti i sekcija edukacija putem kojih bi bio usaglašen i razvijen plan i program obuke, definirane ciljne grupe, uspostavljeni timovi za obuke, razvijeni unificirani edukativni materijali i bilo osigurano izvođenje obuka.

Mehanizam bi predvidio i unificiran monitoring provođenja strateških antikorupcijskih dokumenata (kontinuirana aktivnost sistematskog prikupljanja podataka po određenim pokazateljima kako bi se subjekti provođenja obavijestili o napretku i postizanju ciljeva).

U finalnoj fazi, mehanizam bi predvidio provođenje zajedničkih aktivnosti (Agencije i tijela za sprječavanje korupcije) u smislu: ad hoc aktivnosti u domenu prevencije korupcije, aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima posvećenim borbi protiv korupcije u BiH, aktivnosti predviđenih pojedinačnim antikorupcijskim projektima te aktivnosti predviđene u okviru integracijskih procesa BiH u EU.

Ovakvim sistemom koordinacije bio bi ostvaren multidimenzionalni efekat suprostavljanja korupciji: sinergija i ujednačenost djelovanja svih aktera, vidljive strukture u antikorupcijskim naporima, te u konačnici, ostvario bi se kavljetniji rezultat, kako proz prizmu redovnih aktivnosti tako i kroz procese provođenja strateških antikorupcijskih dokumenata.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 1.7

STRATEŠKI CILJ BR 2

7.2. Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom sektoru

Relavantnost Strateškog cilja 2.- Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom sektoru direktno proizilazi iz definirane vizije i općeg cilja Strategije za borbu protiv korupcije (2015.-2019.). U tom smislu, definirana vizija Strategije za borbu protiv korupcije (2015.-2019.) naglašava aktivnosti na planu jačanja svijesti o štetnosti korupcije, prevenciji korupcije ali i uključenje privatnog sektora u antikorupcijsku aktivnost. Isti plan je prepoznat kao nastavak djelovanja i u ovoj Strategiji (2021.-2025.), jer se te aktivnosti ne mogu završiti, nego se moraju provoditi iz godine u godinu s obzirom da je prevencija korupcije dugotrajan proces.

Potreba intenziviranja prethodnih aktivnosti se vidi i kroz Izvještaj Institucije ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava BiH gdje se konstatuje da još uvijek postoji veliki broj žalbi građana o kršenju ljudskih prava i osnovnih sloboda. U godišnjem izvještaju Ombudsmena za 2018. godinu navodi se da je „zaprimljeno 340 žalbi kojima su fizička i pravna lica ukazivala na kršenje prava na pristup informacijama“. Od ukupnog broja zaprimljenih žalbi u navedenoj oblasti, kaže se, izdato je 50 preporuka. Usporedbom sa izvještajnim periodom za 2017. godinu, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine postupali su po 248 žalbi iz oblasti prava na pristup informacijama⁷. Pozitivni pomaci su, prema Izvještaju, vidljivi na nivou BiH, dok na entitetskom nivou već treću godinu detektiraju „potrebu uređivanja pitanja dvostepenosti odlučivanja u postupku ostvarivanja prava na pristup informacijama i potrebu propisivanja kaznenih odredbi u entitetskim zakonima“.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program

⁷https://www.ombudsmen.gov.ba/documents/obmudsmen_doc2019030109434379bos.pdf

7.2.1. Smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz unapređenje proaktivne transparentnosti institucija

Jedan od osnovnih preduslova smanjenja mogućnosti za pojavu korupcije u javnim institucijama u BiH je da se rad zasniva na načelima proaktivne transparentnosti. S tim u vezi, definisane su politike proaktivne transparentnosti u BiH kojih se svaka javna institucija u svom radu treba pridržavati. Pristup javnosti informacijama i povećanje transparentnosti predstavljaju osnovna načela za koja se demokratska vlast zalaže, te njihovo dosljedno provođenje jača povjerenje građana u rad institucija. Uzimajući u obzir značaj proaktivne transparentnosti kao preduslova za prevenciju korupcije, poseban strateški program tretira ovu oblast, uz stavljanje akcenta na njeno unapređenje, kao i poboljšanje primjene zakona o slobodi pristupa informacijama. Borba protiv korupcije u javnom sektoru jedan od osnovnih strateških prioriteta ovog ali i međunarodnih dokumenta. To potvrđuju preporuke i mišljenja Evropske komisije za BiH, ali i nevladinih organizacija (npr. ACCOUNT) koji su proveli istraživanje o sektorskoj korupciji u BiH i usvojili set preporuka u pogledu transparentnosti rada i djelovanja javnog sektora. Sadržaj seta općih i posebnih preporuka svakako je još uvijek relevantan i aktuelan, a posebno u segmentu transparentnosti, odgovornosti i integriteta. Istraživanja su u posljednje vrijeme također pokazala nedostatak provođenja preventivnih antikorupcijskih aktivnosti.

Među primarnim aktivnostima, koje su vidljive u Akcionom planu (2015.-2019.) i na kojima je rađeno, jeste smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz proaktivnu transparentnost institucija i poboljšanja primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama (ZOSPI). U tom pravcu, a na osnovu pokazatelja iz Trećeg Izvještaja o monitoringu Strategije i Akcionog plana (2015.-2019.) vidljivo je da aktivnost 2.1.4.- Usvojiti predložene izmjene i dopune za eliminaciju odredaba koje otežavaju slobodu pristupa informacijama i uskladiti zakone koji reguliraju ovu oblast na svim nivoima-- nije realizirana. S druge strane, predložena je ponovna analiza i tri nove mjere kako bi se navedeni problem riješio- to su 2.1.1., 2.1.2., 2.1.3. i 2.1.4. Akcijskog plana. Iako postoji zakonodavni okvir u oblasti slobode pristupa informacijama (ZOSPI), činjenica je da taj segment nije unaprijeđen s obzirom da aktivnosti koje podrazumijevaju eliminaciju odredbi koje otežavaju slobodu pristupa informacijama, detektiraju izuzetke od prava na slobodu pristupa informacijama, što nije urađeno. Također, nije se započelo ni sa formiranjem Instituta za proaktivno objavljivanje informacija javnih institucija. Još uvijek u Bosni i Hercegovini javne institucije, pozivanjem na službene i druge tajne, ne pokazuju transparentnost rada.

S druge strane, ZOSPI se različito tumači u institucijama, ovisno od tumačenja javnih službenika, tako da pojedine institucije uskraćuju informacije, dok druge dostavljaju ili se pozivaju na zaštitu ličnih ili drugih podataka. Ovakvu praksu potvrđuje i Centar za istraživačko novinarstvo (CIN), koji je istraživanjem o raspisanim konkursima za prijem u javnu službu nastojao potvrditi kako se oni samo formalno raspisuju, dok su radna mjesta u stvari namijenjena osobama koje već rade na određeno vrijeme u tim institucijama. U tom smislu je neophodno i dalje jačati proaktivnu ulogu institucija i poboljšanje primjene ZOSPI.

Ovaj strateški program treba da unaprijedi proaktivnu transparentnost u radu javnih institucija u SBK i unaprijedi provedbu Zakona o slobodi pristupa informacijama kroz izradu vodiča i indeks registra informacija, te imenovanje službenika za informisanje u onim institucijama SBK, gdje to nije urađeno.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.1.

7.2.2. Povećanje transparentnosti prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava političkih stranaka u SBK u skladu sa međunarodnim preporukama

Oblast prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava političkih stranaka u Bosni i Hercegovini je bila predmetom mnogih evaluacija međunarodnih autoriteta iz oblasti prevencije korupcije (GRECO). S obzirom na mogućnost koruptivnog djelovanja u navedenoj oblasti, BiH je dobila određeni broj preporuka. Kako je navedena oblast normativno uređena u niz različitih zakona, neophodno je povesti računa da se ona normativno uredi na jedinstven način. Jedan od segmenta mjera i aktivnosti ovog cilja Strategije odnosi se i na transparentnost trošenja finansijskih sredstava. Preporuke GRECO-a u pogledu finansiranja političkih stranaka nisu u potpunosti ugrađene u Izmjene Zakona o finansiranju političkih stranaka. Zapravo, od ukupno devet preporuka samo je pet ugrađeno. CIK-u nije data nadležnost nadgledanja troškova političkih stranaka, niti je realizirana aktivnost po kojoj sva finansiranja političkih stranaka trebaju biti prikazana preko jedinstvenog računa⁸. U tom pravcu je nužno istrajati na usvojenom prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih partija, gdje se uvode „obaveze strankama da objavljuju informacije o troškovima i prihodima na svojim web stranicama“, te je predviđena obaveza uvođenja unutrašnje finansijske kontrole kako bi bilo spriječeno pogrešno evidentiranje prihoda i rashoda, kao i zloupotreba finansijskih sredstava. U Bosni i Hercegovini, dakle, ne postoji jasno definisan sistem prijema donacija i drugih izvora prihoda političkih stranaka, nisu dovoljno jasno i precizno definisana pitanja prijema nefinansijskih (tzv. „in kind“ donacija) niti postoji obaveza vođenja jedinstvenog računa za finansiranje izbornih kampanja.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.2.

7.2.3. Unapređenje nadzora i odgovornosti nad planiranjem i izvršenjem budžeta

Predmetom korupcije su uvijek budžetska sredstva – javni novac (bilo direktno ili indirektno). Zbog toga ukazuje se potreba za povećanjem nadzora nad planiranjem budžeta kao i potrošnjom sredstava od strane institucija. S obzirom na praksu nenamjenskog trošenja sredstava, potrebno je konstantno pratiti realizaciju programa/projekata koji su finansirani iz budžeta, zatim osigurati transparentnost planiranja i izvršenja godišnjih budžeta javnih institucija u Kantonu, te dodatno jačati ulogu ureda za reviziju na kantonalnom nivou vlastii ulogu internih revizija unutar institucija Srednjobosanskog kantona.

Planiranja i izvršenja godišnjih budžeta javnih institucija u SBK, te dodatno jačati ulogu ureda za reviziju na svim nivoima vlasti kao i ulogu internih revizija i institucije budžetskog inspektorata, a shodno preporukama Federalnih revizorskih organa.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.3.

⁸http://www.izbori.ba/Documents/CIK/Plan_rada/Srednjorocni_plan_CIK_BiH_2019-2021-srp.pdf

7.2.4. Osiguranje jednakog tretmana građana i privrednih subjekata u pogledu prikupljanja dadžbina Kantonalnog nivoa

Do korupcije može doći, kako raspodjelom rashoda tako i u prikupljanju javnih prihoda. U tom smislu, ključna pretpostavka borbe protiv korupcije jeste osigurati da ne bude povlaštenih privrednih subjekata ili građana kod prikupljanja poreza, davanja državnih koncesija, naplate dadžbina, kod davanja subvencija i drugih vidova državne pomoći kao i u postupcima javnih nabavki. Kako bi se oviproblem riješili, ključnemjerisu one kojećeosigurati transparentnost svih podataka o planiranju i ostvarivanju javnih prihoda i javnih rashoda, kao i bilokojeg drugog angažmana koji stvara obaveze za javni sektor ili javnu imovinu. Transparentnost posebno podrazumijeva dostupnost podataka u vezi prikupljanja i trošenja javnih sredstava. Većom transparentnošću institucija po pitanju prikupljanja naknada, taksii ostalih dadžbina kao kantonalnog prihoda smanjuje se mogućnost korupcije i jača se povjerenje u institucije. Stoga, ovaj strateški program podrazumijeva provođenje aktivnosti od strane tijela za sprječavanje korupcije i Vlade SBK a, na osnovu analize zakonskih propisa i procedura iz oblasti prikupljanja dadžbina kantonalnog nivoa kroz definiranje prijedloga u cilju unapređenja normativnog okvira procedura za prikupljanje naknada, taksii ostalih dadžbina u pogledu jednakog tretmana građana i privrednih subjekata. Stoga je ova aktivnost prepoznata kao zaseban program u okviru Strategije za borbu protiv korupcije za period 2021.-2025. godine.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.4.

7.2.5. Unapređenje transparentnosti i efikasnosti mehanizma diskrecionih ovlaštenja

Diskrecija podrazumijeva ovlaštenje donosilaca odluke da napravi izbor između više raspoloživih alternativa. Kako bi se ograničila mogućnost zloupotrebijavanja diskrecionih ovlaštenja, potrebno je ići u pravcu analize normativnih akata sa ciljem utvrđivanja da li su njihove odredbe formulirane na način da ostavljaju mogućnost za širok spektar diskrecionog djelovanja. Na osnovu takve analize, trebalo bi da se u normativne akte ugrade odredbe koje bi ograničavale tu mogućnost, odnosno da se propišu jasni kriteriji za korištenje diskrecionih ovlaštenja.

Još uvijek ne postoji uređena zakonska regulativa kojom su određeni kriteriji za korištenje diskrecionih ovlaštenja. Njihova moguća zloupotreba jedan je od ključnih uzroka nastanka korupcije. Ako se tom problemu doda „stranačko zapošljavanje“, pri čemu treba istaći činjenicu kako je zapošljavanje na rukovodećim funkcijama podložno i tzv. nacionalnom ključu, vidljiva je pojava kako se određene javne institucije na taj način „privatiziraju“. Helsinški odbor za ljudska prava analizirao je zakonodavni okvir u sedam kantona u Federaciji BiH (Bosansko-podrinjski kanton, Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Unsko-sanski kanton, Posavski kanton) i utvrdio kako se u procesu zapošljavanja koriste uredbe u kojima su izražena diskreciona prava rukovodilaca. Povodom toga, predstavica Helsinškog odbora za ljudska prava je izjavila: „Uredba omogućuje zapošljavanje podobnih kandidata jer rukovodilac ima diskreciono pravo da izabere bilo kog kandidata sa liste koji je

ispunio kriterijume, bez obzira na rang- listu. Također, rukovodilac ima pravo da osniva ad hoc komisije i bira njene članove, čime ih može staviti u svoju službu.

Nužno je da se proces zapošljavanja u državnu službu učini transparentnijim i da se diskreciona ovlaštenja rukovodioca organa uprave ukinu, čime bi se prevenirala korupcija”.

Diskrecionim ovlaštenjima direktno se suprotstavlja transparentnost procesa i postupaka u javnim institucijama i preduzećima, zbog čega je neophodno kreiranje preventivnih mehanizama kako bi se ova ovlaštenja smanjila. Neophodno je da APIK, zajedno sa antikorupcijskim timovima na svim nivoima, detaljno analizira zloupotrebe diskrecionih ovlaštenje i predloženih mjera. Iz toga razloga, tijela za sprečavanje korupcije i sve institucije u SBK kontinuirano trebaju raditi na razvijanju kulture integriteta i etičnosti kroz uvođenje zakonske obaveze izrade i provođenja planova integriteta institucija, uz jači nadzor poštivanja, čime bi se više doprinijelo prevenciji korupcije. Određeni stepen diskrecije ponekad je, naravno, neizbježan s obzirom na činjenicu da je zakonom nemoguće unaprijed predvidjeti sve situacije koje se mogu dogoditi u praksi. Međutim, ostavljanje širokih diskrecionih ovlaštenja stvara značajan prostor za različite oblike zloupotreba.

Kada primjenjuje diskreciju, donosilac odluke treba da postupa u dobroj vjeri i pravično, u skladu sa zakonskim procedurama, dajući adekvatnu težinu onim relevantnim činjenicama koje su ključne, i ne smije da postupa u stvarima u kojima ima sukob interesa. Proizvoljno odstupanje od ovih pravila može ukazivati na to da je došlo do zloupotrebe diskrecije. Suština je u ograničenju diskrecionih ovlaštenja i odgovornosti za nepoštovanje zakona. Ovdje je neophodno insistirati na osiguranju što većeg stepena transparentnosti te uvođenju obaveze da se sve odluke javno objavljuju. Ukoliko unutar institucije imamo rukovodioca kao i uposlene sa visokim stepenom etike i profesionalnog integriteta, ne bi trebalo biti slučajeva zloupotrebe ili prekoračenja diskrecionih ovlaštenja.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.5.

7.2.6. Razvijanje kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u SBK

Kako ne bi došlo do zloupotrebe diskrecionih ovlaštenja, u institucijama su na snazi etički kodeksi kojima se propisuju osnovna pravila ponašanja unutar institucija, te definišu očekivana ponašanja od strane uposlenih u instituciji. Efikasni kodeksi ponašanja ne smiju ostati samo slovo na papiru. Oni nam daju primjere principa i vrijednosti javne službe. Pod vrijednostima podrazumijevamo generalne moralne norme, dok su principi svojevrsna očekivanja ponašanja. Pored pravila ponašanja, kodeksi često sadrže i različite restrikcije usmjerene na sprečavanje koruptivnog ponašanja. Za državne službenike u BiH relevantna su četiri kodeksa na državnom, entitetskom i nivou Brčko Distrikta. Navedeni dokumenti na različite načine regulišu pravila ponašanja državnih službenika, kako unutar institucije tako i prema građanima, zaštitu javnog interesa, zabrane u vezi sa sukobom interesa, primanjem dara i drugih oblika koristi; zatim, zabrane korištenja javne imovine u privatne svrhe, političku neutralnost i zabranu diskriminacije po bilo kakvom osnovu, standarde ponašanja i odijevanja u radu i slično. Jako je važno raditi na međusobnom upoređivanju i usklađivanju navedenih dokumenata. Osiguranje implementacije etičkih kodeksa je nužno vezano za ličnu odgovornost i integritet državnih službenika. U tom kontekstu je neophodan razvoj programa edukacije usmjerenih na jačanje etike i integriteta državnih službenika, zatim, uvođenja obaveze prisustva edukacijama, te jačoj afirmaciji etičkih kodeksa ponašanja unutar

institucija (među državnim službenicima i namještenicima) na svim nivoima u Bosni i Hercegovini.

Težište realizacije budućih strateških aktivnosti na kantonalnom nivou ponovo treba biti adresiran na antikorupcijska tijela, ADS FBiH i sve Institucije u SBK, ali i na zakonodavna tijela i izvršnu vlast. Različite institucije imaju različite metodološke pristupe izradi planova za borbu protiv korupcije i planova integriteta. Sa ciljem lakše izrade, ali i praćenja realizacije mjera iz usvojenih planova za borbu protiv korupcije i planova integriteta, neophodno je definirati jedinstvenu metodologiju za izradu navedenih dokumenata, te uvesti zakonsku obavezu za njihovu izradu. Važno je institucijama ukazati na redosljed izrade dokumenata, tj. da se najprije izrađuju planovi za borbu protiv korupcije. Jedna od mjera koja proizilazi iz planova jeste pristupiti analizi podložnosti institucije rizicima na korupciju te predlaganje mjera da se ti rizici svedu na najmanju moguću mjeru, što se radi kroz izradu planova integriteta.

Putem izrade planova integriteta i planova borbe protiv korupcije te vršenjem edukacija, potrebno je permanentno ukazivati na potrebu neophodne transparentnosti i dostupnosti javnih podataka, što je preduslov smanjenju diskrecionih ovlaštenja i korupcije⁹. Prevencija korupcije kroz primjenu informaciono-komunikacijskih tehnologija, gdje su prezentirane IKT aktivnosti, te prevencija korupcije kroz dosljednu primjenu etičkih kodeksa ponašanja u javnim institucijama SBK i imenovanje osoba koje bi bile zadužene za nadzor za provođenjem planova integriteta i ostalih antikorupcijskih dokumenata dalo bi značajan doprinos jačanju transparentnosti javne uprave.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.6.

7.2.7. Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada revizorskih službi

Za efikasno funkcionisanje javnih institucija su institucije za reviziju, jer ona ima moralnu obavezu osigurati da javni novac bude utrošen na najrazboritiji način. Institucije za reviziju su uistinu važne karike u lancu borbe protiv korupcije.

Kako bi se na pravi način mogle baviti pitanjima iz djelokruga rada revizorskih institucija te na taj način doprinijeti prevenciji korupcije, važno je da te institucije budu slobodne, nezavisne, povezane sa institucijama eksterne i interne revizije, te da raspoložu kvalitetnim i visokoobrazovanim kadrom. S obzirom na nevedeno, neophodno je insistirati na jačanju kapaciteta i nezavisnosti revizorskih institucija u BiH, kao i jačanju njene uloge u sistemu prevencije korupcije.

Revizorske institucije, nakon obavljenih revizorskih kontrola formiraju izvještaje o nalazima revizije, u kojima se navode mišljenja, eventualni nedostaci, te daju preporuke za otklanjanje eventualnih nedostataka. Navedene preporuke se ne uvažavaju *ili nepravilnosti se uglavnom djelomično otklanjaju. Stoga ovaj strateški program sadrži provođenje aktivnosti na jačanju efikasnosti revizorskih institucija u SBK za vršenje njihovih nadležnosti u prevenciji korupcije i povećanje transparentnosti nalaza revizorskih institucija sa periodičnim objavljivanjem*

⁹<https://www.osce.org/bs/mission-to-bosnia-and-herzegovina/417050?download=true>

podataka o provedenim aktivnostima i njihovim nalazima. Rad nezavisnih revizorskih institucija neophodno je dodatno poboljšati stvaranjem saradnje i kanala komunikacije sa drugim revizorskim, inspeksijskim i nadzornim tijelima.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.9.

7.2.8. Jačanje kadrovskih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada inspeksijskih organa

Nadzor nad radom državnih službenika i zaposlenika i uopće procesima u javnim institucijama, jedan je od osnova uspješne borbe protiv korupcije. Poseban značaj imaju rukovodeći državni službenici, kao i inspeksijski organi. Pretpostavka za vršenje ovih inspeksijskih provjera su jasni zadaci za državne službenike i zaposlenike, a od velikog značaja je i adekvatna popunjenost javnih službi.

Rezultati ove vrste kontrole pokazali su da trebaju biti transparentni, dostupni i kontrolnim institucijama, a u potpuno dozvoljenoj mjeri i javnosti. Nalazi inspeksijskih organa su do sada pokazali veliki broj propusta u javnim institucijama, naročito u procesima zapošljavanja, kontrole dostavljene dokumentacije, te u neujednačenosti kriterija provjere ličnih dokumenata, što je završeno naknadnom provjerom diploma svih uposlenih u institucijama u Srednjobosanskom kantonu. Inspekcije predstavljaju jedan od snažnih mehanizama za otkrivanje i procesuiranje korupcije. Kroz inspeksijski nadzor osigurava se zakonitost i zaštita javnog i privatnog interesa, što predstavlja značajnu kariku u sistemu prevencije korupcije. *S obzirom na važnu funkciju inspeksijskih organa, kao i na ciljeve njihovog djelovanja, neophodno je insistirati na unapređenju rada inspeksijskih organa, te popunjavanje pozicije budžetskog inspektora u Ministarstvu finansija SBK.*

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.10.

7.2.9. Jačanje uloge zakonodavnih tijela u oblasti borbe protiv korupcije

Organ zakonodavne vlasti u SBK ima nezamjenjivu ulogu u borbi protiv korupcije, te moraju imati potrebnu stručnost iz oblasti borbe protiv korupcije, što se posebno odnosi na članove tijela za nadzor nad određenom oblašću izvršne vlasti. S obzirom na njihovu važnu ulogu koja im je povjerena, neophodno je provesti istraživanje te uraditi analizu o upoznatosti članova zakonodavnih tijela u SBK sa međunarodnim obavezama i antikorupcijskim standardima na polju sprečavanja korupcije, te na osnovu rezultata provedene analize, organizirati edukacije na temu antikorupcionog djelovanja. Prema tome, zakonodavni organi i njihova tijela su najviša instanca za ispitivanje slučajeva korupcije tzv. visokog profila, odnosno kada postoje indicije da su visoki dužnosnici uključeni u takve aktivnosti. Može se očekivati da bi organi izvršne vlasti mogli biti pod pritiskom lica koja imaju politički uticaj ili moć, i da budu pristrasni u vezi sa njima. Zato je potrebno primjenjivati institut tzv. javnih rasprava, posebno u čitanju revizorskih izvještaja, koji su važan nadzorni mehanizam kojim skupštine raspolažu ali se još uvijek nedovoljno ili malo koristi s obzirom da se razmatranja izvještaja nezavisnih tijela često zanemaruju. Time se javnost uskraćuje za mnoge informacije.

U ovom strateškom dokumentu je to istaknuto i kroz program mjera navedene su aktivnosti koje su potrebne za provođenje kako bi se doprinijelo unapređenju zakonskih okvira i smanjila mogućnost pojave koruptivnih ponašanja.

Nadzor i vršenje takvih ovlaštenja organa i tijela zakonodavne vlasti, kao i sa tim povezana mogućnost da doprinesu unapređenju zakonskog okvira, u bliskoj su vezi sa djelovanjem tijela za sprečavanje korupcije na nivou kantona, u smislu da daju mišljenja o zakonima koji sadrže antikorupcijske elemente ili u sebi sadrže rizike za nastanak korupcije. *Zbog toga bi trebalo unaprijediti skupštinske procedure i uvesti obavezu konsultacija i razmatranja ovakvih mišljenja od strane Komisije za borbu protiv korupcije zakonodavnog tijela SBK u koordinaciji sa tijelima za sprečavanje korupcije Vlade SBK.*

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 2.11.

STRATEŠKI CILJ BR 3

7.3. Unapređenje saradnje sa pravosudnim institucijama i organima za provođenje zakona u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela

Efikasna borba protiv korupcije nije moguća ukoliko se ne vodi na oba glavna antikorupcijska polja: i prevenciji i represiji, posebno ako se ima u vidu poznato penološko pravilo, da su efikasno otkrivanje i represija najbolja preventiva od kriminaliteta. S tim u vezi, strateški programi u ovoj oblasti trebaju stvoriti perspektive za proaktivno i neselektivno otkrivanje korupcije. Također, Strategija treba sistemski jačati mogućnosti prijave korupcije nadležnim institucijama na svim nivoima vlasti koje trebaju da izgrade potrebne kapacitete za tu svrhu. Na kraju, ovaj strateški dokument mora omogućiti kvalitetnije istraživanje i prikupljanje dokaza za korupciju, koji će voditi ka efikasnijem procesuiranju koruptivnih krivičnih djela i zloupotreba, kao i efikasnijim sudskim procesima.

Osnovni pravac ovog Strateškog cilja jeste unapređenje efikasnosti u otkrivanju, dokazivanju i adekvatnom procesuiranju korupcije, kroz prevashodno jačanje kapaciteta, nezavisnosti i integriteta inspeksijskih organa i budžetske inspekcije na nivou SBK. U suštinskom smislu, osnovni ciljevi Strategije u ovoj oblasti su jačanje uloge revizorskih i inspeksijskih organa u suzbijanju korupcije kroz preduzimanje aktivnosti koje će za rezultat imati transparentnost svih institucija o postupku revizije, objavljivanjem revizorskih izvještaja, planova postupanja po preporukama revizije te izvještaja o njihovoj realizaciji koji se javno objavljuju. Također neophodno je uspostaviti mehanizam prijave korupcije kao i razviti koordinaciju između tijela za prevenciju sprječavanja korupcije i Tužilaštva SBK.

Kako bi ovaj Strateški cilj ponudio konkretna i provodiva rješenja ali i delegirao obavezu i odgovornost za njihovo provođenje, neophodno je, na osnovu sveobuhvatne analize, kapaciteta inspeksijskih organa i budžetske inspekcije prepoznati i sačiniti listu svih institucija koje po svojim funkcionalnim nadležnostima igraju neposrednu i aktivnu ulogu, kako u dokazivanju i procesuiranju korupcije i korektivnom djelovanju prema koruptivnim ponašanjima pojedinaca tako i institucija koje, na nivou razvoja efikasnih politika i normativnog okvira efikasno djelovati na prevenciji korupcije.

Radi efikasnijeg strateškog promišljanja u ovoj oblasti, neophodno je uspostaviti sveobuhvatno i metodološki adekvatno mjerenje korupcije, kako bi na osnovu tog adekvatno sagledali štetnost korupcije kroz prizmu represije.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program

7.3.1. Jačanje uloge revizorskih i inspeksijskih organa u suzbijanju korupcije

Osnovni zadatak budžetskog inspektora u SBK je preuzimanje proaktivne uloge u prevenciji korupcije, što podrazumijeva podršku izradi politika i strategija institucija u sprečavanju korupcije; jačanje svijesti i povećanje odgovornosti u korištenju javnog novca; uticaj na transparentnost svih postupaka javnih organa, predočavanje rezultata rada revizorskih institucija u SBK/KSB, javno objavljivanje izvještaja o reviziji te davanje preporuka i podsticanje saradnje sa drugim institucijama. Saznanja, zaključci i izvještaji inspeksijskih organa kao i revizijskih službi trebali bi biti polazna osnova za krivičnu istragu. Da bi do toga došlo, neophodno je uspostaviti redovnu razmjenu informacija i podataka. Najzad, u kontekstu provođenja sveobuhvatne politike borbe protiv korupcije, potrebno je da ova tijela imaju adekvatnu saradnju sa tijelima za suprotstavljanje korupciji na svim nivoima vlasti i sa APIK-om.

U cilju efikasnije nadzorne funkcije revizije, inspeksijskih i drugih službi, neophodno je osigurati odgovarajuće kadrovske i druge kapacitete, primjerene obimu posla koji obavljaju, te uspostaviti adekvatan normativno- pravni okvir za njihovo funkcioniranje. Institucije u kojima je izvršena revizija imaju obavezu očitovati se o nalazima i preporukama, te osigurati postupanje po njima. S tim u vezi, od posebne važnosti je da se nalazi i preporuke iz izvještaja sa rezervom ili negativnim mišljenjem pravovremeno dostavljaju nadležnim institucijama za provođenje zakona.

S tim u vezi, neophodno je unaprijediti ulogu i prakse parlamentarnih komisija koje se bave revizijama te afirmirati primjenu zakonskih nadležnosti u slučaju višestrukog ponavljanja nepoštivanja preporuka revizorskih institucija. Kada se govori o osnaživanju koncepta proaktivnih istraga, u kojima konačni ishodi i rezultati revizorskih i inspeksijskih službi na svim niovima moraju biti uzeti u obzir od strane pravosudnih organa, neophodno je uvesti u praksu da izvještaji o radu tužilaštava u BiH sadržavaju podatke o broju istraga pokrenutih po osnovu revizorskih izvještaja i nalaza.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 3.4.

7.3.2. Poboljšanje koordinacije i unapređenje saradnje između institucija u otkrivanju i dokazivanju korupcije

Saradnja između institucija koje se neposredno bave otkrivanjem i dokazivanjem korupcije je ključna za dobivanje podataka o tome da je do korupcije došlo, te kvalitetnog dokazivanja i procesuiranja korupcije. Ona se ispoljava kroz razmjenu informacija, odnosno,

pravovremeno dostavljanje traženih podataka policiji i tužilaštvu, zatim kroz omogućavanje uvida u baze podataka, ali i pomoć u njihovom tumačenju.

Osim saradnje između institucija različite nadležnosti, potrebno je uspostaviti efikasnu saradnju i koordinaciju između institucija sa sličnim ili istim nadležnostima, koje imaju različitu mjesnu nadležnost, kao što su policija i tužilaštva na raznim nivoima vlasti u BiH.

Da bi mjere represije mogle biti primijenjene, nužno je da organi za provođenje zakona dođu do saznanja o djelu i počiniocu, kao i do validnih dokaza, pri čemu se u praksi često pouzdaju u podatke dobivene od građana, privrednih subjekata, organizacija, ili u informacije koje su već objavljene u medijima ili izvještajima drugih organa. Broj tako prijavljenih slučajeva korupcije direktno zavisi od uvjerenosti prijavitelja da će institucije postupiti po prijavi i da po njega neće biti negativnih posljedica zbog prijavljivanja. Zbog toga je prioritetno da institucije razrade i uspostave efikasan sistem za primanje prijave, nepristrasno postupanje po njima i pravovremeno obavještavanje podnosioca prijave o učinjenom, a sve građane obavijeste o načinu na koji se mogu obratiti instituciji po pitanjima korupcije koja spadaju u nadležnost institucije, kao i o načinu i rokovima postupanja. Jednako je važno uspostaviti mjere za zaštitu osoba koje prijavljuju korupciju. To uključuje davanje mogućnosti da identitet prijavitelja ostane skriven, da se dalje ispitivanje slučaja u najvećoj mogućoj mjeri zasniva na dostavljenim informacijama i dokazima, odnosno bez pozivanja prijavitelja da daje iskaz u svojstvu svjedoka, osim kada je to jedini izvor saznanja o korupciji, uz efikasnu zaštitu prijavitelja koji ispunjava uslove. Uspješne primjere prijave korupcije, koji su doveli do pravosnažnih presuda treba promovirati, a iz slučajeva koji nisu doveli do uspješnog završetka treba učiti i unapređivati sistem.¹⁰

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 3.5.

STRATEŠKI CILJ BR 4

7.4. Uključivanje cjelokupnog društva u borbu protiv korupcije

Poveznica: Akcioni plan, strateški program

7.4.1. Unapređenje saradnje antikorupcijskih tijela i institucija s organizacijama civilnog društva, medijima i akademskom zajednicom

Jedna od strateških oblasti koja ima, generalno gledajući, jako važne preventivne efekte u borbi protiv korupcije, usmjerena je na razvijanje svijesti kod što većeg broja članova društva o tome šta je korupcija, kako se manifestira i koji instrumenti i primjeri dobre prakse postoje u njenom suzbijanju i prevenciji.

O korupciji se dugo razmišljalo kao o pojavi koja se vezuje za mentalitet i kulturu pojedinog društva, posebno nerazvijenog dijela svijeta i zemalja u tranziciji. No rezultati istraživanja, ali

¹⁰Strategija 2015.-2019.

i sve učestaliji politički korupcijski skandali, pokazuju da je ta pojava vrlo ukorijenjena i u mnogim društvima s razvijenom demokracijom što znači da ona ne "bira" granice, kulturu, političko uređenje ili religiju.

Korupcija predstavlja prijetnju društvu, jer ugrožava njegove osnovne vrijednosti poput slobode, suverenosti i teritorijalne cjelovitosti, utiče negativno na političku i socijalnu stabilnost kao i na funkcioniranje pravne države, unutarnji red i osobnu sigurnost građana.

Polazeći od te činjenice, da korupcija urušava najvitalnije funkcije društva, na nju se ne smije gledati kao na pojedinačni problem, jer je ona u mnogim savremenim društvima sistemska bolest koja se ne može liječiti samo razvijanjem svijesti pojedinaca o njezinoj štetnosti, nego treba stvoriti uslove za funkcioniranje cjelokupnog društva na osnovi određenih moralnih kriterija koji moraju biti ugrađeni i u temelje političkih institucija.

Iskustva pojedinih država koje su uspjele u određenoj mjeri staviti problem korupcije pod kontrolu, pokazuju da srž njihovih modela čine prevencija korupcije, obrazovanje zajednice i podizanje svijesti građana. Cilj je ovakvih aktivnosti najprije zainteresirati širu zajednicu o problemu korupcije, posljedicama koje izaziva i mehanizmima suprotstavljanja tom problemu, što bi zajedno, s drugim aktivnostima preventivnog karaktera i suštinskim rezultatima represivnog postupanja u konkretnim slučajevima, objektivno moglo dovesti do pozitivnih promjena u ovom području. Ovdje se radi o potrebi da oni zajednički rade na identifikaciji problema korupcije i uzroka koji do nje dovode, najboljim načinima i mehanizmima savladavanja tih pojava i, općenito, na promovisanju transparentne i efikasne javne vlasti.

Činjenica je da će antikorupcijski naponi biti održivi samo tamo gdje se preduzmu ciljane mjere, posebno u oblasti edukacije i obuke, čime bi se jasno stavilo do znanja da korupcija nije prihvatljiva. Stoga Strategija borbe protiv korupcije mora sadržavati mjere preventivnog karaktera koje promoviraju čestitost i etičko ponašanje svakog pojedinca.

Danas, sve veća osjetljivost ljudi zahtijeva da budemo svjesni različitih pristupa borbi protivkorupcije i s njom povezanih opasnosti. Riječ je o povjerenju u društvo, a bez povjerenja ne može funkcionirati ni jedna institucija, organizacija ili društvo u cjelini.

U tom smislu, Strategija predviđa niz programa, koji se odnose na podizanje svijesti kod građana i drugih aktera društva o korupciji, njenim modalitetima, uzrocima, posljedicama i načinima suprotstavljanja, uz jačanje povjerenja između javnih institucija i drugih aktera društva.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 4.1.

7.4.2. Pratiti primjenu planova integriteta i planova borbe protiv korupcije

Ključni cilj u promjeni javnog shvatanja korupcije je razvijanje impulsa za pozitivne promjene u svijesti građana i otporu prema korupciji. Snažni otpor javnosti prema korupciji implicira postojanje svijesti o ovom fenomenu, njegovoj suštini i načinu na koji funkcionira, kao i o posljedicama na pojedinca i društvo kao cjelinu.

Stoga, povjerenje građana u javni sektor jedan je od osnovnih temelja legitimiteta i održivosti političkog sistema jedne zemaljei kojim se povećava dosljedno poštivanje zakona i propisa. Korupcija obezvređuje vladavinu prava i narušava povjerenje građana u institucije vlasti,

sputava društveni i ekonomski razvoj, obeshrabruje investitore i ugrožava tržište, stoga preduzimanje mehanizama za borbu protiv korupcije mora biti praćeno sviješću da nju nije moguće iskorijeniti ali se može uspješno kontrolirati.

Učinkovitog načina i mehanizma da se korupcija potpuno ukloni nema ali se preventivnim predlaganjem mjera mora suzbijati, jer predstavlja moralni, politički, gospodarski, pravni, socijalni i sigurnosni problem. Međutim, iako su građani, generalno gledano, svjesni opasnosti od korupcije i tretiraju je kao štetnu pojavu, još uvijek nisu dovoljno upoznati sa svim njenim pojavnim oblicima, uzrocima, posljedicama kao ni aktivnostima koje organi vlasti provode u borbi protiv korupcije, učincima tih aktivnosti na poboljšanje situacije, kao ni sa mogućnostima i načinima da se i sami aktivnije uključe u borbu protiv korupcije.

Da bi povjerenje građana u rad institucija bilo uspješnije, institucije bi trebale biti otvorene prema javnosti i kroz aktivnosti vezane za podizanje svijesti građana, omogućiti pristup podacima koji su potrebni za istraživanja uzroka koje korupcija nanosi.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 4.2.

7.4.3. Jačanje etike i integriteta djece i omladine i promocija dobrih praksi

Organizacije civilnog društva imaju značajnu ulogu u prevenciji i borbi protiv korupcije. Ta uloga je posebno značajna kada je riječ o predlaganju antikorupcijskih mjera, povećanju javne svijesti o štetnosti i pojavnim oblicima korupcije, praćenju rada institucija, obuka, podršci antikorupcijskim naporima institucija ili kritiziranju njihovog odsustva ili nekvalitetnog provođenja.

Preduslov za uspješan rad organizacija civilnog društva je dostupnost informacija, otvorenost kanala komunikacije između vlasti i građana, što uključuje uvođenje prakse razmatranja konkretnih inicijativa, koje dolaze iz nevladinog sektora i unapređenje prakse javnih rasprava prije donošenja zakona i drugih važnih odluka.

Organizacije civilnog društva imaju značajnu dvostruku ulogu u suprotstavljanju korupciji jer, s jedne strane, vrše pritisak na javne institucije da u većoj mjeri posvete pažnju interesima građana, koji prijavljivanjem koruptivnih ponašanja šalju jasnu poruku da im je u interesu društvo sa više odgovornosti a, s druge strane, javne institucije često zbog nedostatka resursa, kompetencija ili drugih razloga ne raspolažu dovoljnim resursima da izvrše monitoring primjene antikorupcijskih mjera ili nisu u stanju udovoljiti stalno mijenjajućim zahtjevima savremenoga života, u kom slučaju onda građansko društvo može pomoći ispunjavanju tih funkcija.

Saradnja s organizacijama civilnog društva danas predstavlja poseban integralni dio kada je u pitanju prevencija korupcije, jer angažman ovih subjekata može imati višestruke ciljeve na uspješno savladavanje korupcije.

Razlog više za uključivanje organizacija civilnog društva jeste i činjenica da u Bosni i Hercegovini postoji snažan interes donatora za pomoć civilnom društvu u borbi protiv korupcije, koji rezultira velikim brojem projekata u ovoj oblasti. Interes za aktivnosti organizacija civilnog društva treba ići i u pravcu upoznavanja sa njihovim programima, kako bi bilo osigurano što manje nepotrebnog preklapanja ili međusobnog dupliranja aktivnosti te da bi se uložnim sredstvima postigao učinkovitiji cilj. Budući da ova saradnja može imati

višestrukih ciljeve na uspješnom savladavanju korupcije, javne institucije bi trebale pokazati veći interes za projekte organizacija civilnog društva i njihove rezultate. Saradnja organizacija civilnog društva i javnih institucija treba biti usmjerena na ostvarivanje višestrukih zajedničkih ciljeva u borbi protiv korupcije za dobrobit građana.

Prilikom osmišljavanja, planiranja i organizacije implementacije antikoruptivnih aktivnosti, jako je važno u ove aktivnosti uključiti što je moguće veći i raznovrsniji broj društvenih aktera, koji na svoj specifičan način mogu doprinijeti ostvarenju zacrtanih ciljeva.

Kako bi se spoznaje o pojavnim oblicima, uzrocima i faktorima koji dovode do korupcije mogle učinkovito iskoristiti i konkretno primijeniti u preventivnim inicijativama, najbolji način da tako važne informacije dođu do što većeg broja članova društva jesu javne kampanje, koje, ujedno, predstavljaju najdjelotvornije sredstvo za mobiliziranje javne podrške u antikorupcijskim naporima.

Treba, ipak, voditi računa o tome da ova aktivnost može biti uspješna jedino ako kampanje imaju jasno identificirane ciljeve kojim predlažu učinkovite mjere na planu suprotstavljanja činjenju koruptivnih radnji. Pri tome je važno da su poruke koje se distribuiraju u takvim kampanjama najprije zasnovane na činjenicama o problemu korupcije, da su orijentirane na promoviranje pozitivnih stavova, građanske odgovornosti i hrabrosti, kao i da budu prilagođene potrebama i kapacitetima specifičnih ciljnih grupa.

Kampanje koje provode organizacije civilnog društva i mediji trebale bi u najvećoj mjeri biti organizirane i provedene u saradnji sa institucijama, kako bi bila podstaknuta njihova veća transparentnost. Također, važno je sačiniti jasan plan provođenja javnih kampanja, kao i njegovo provođenje putem svih poznatih i dostupnih kanala javne komunikacije.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 4.3.

7.4.4. Podizanje svijesti o pojavnim oblicima korupcije, štetnim posljedicama korupcije, te mogućnostima i mehanizmima suzbijanja

Akadska zajednica, zajedno sa organizacijama civilnog društva ima ključnu ulogu u sprečavanju i borbi protiv korupcije kao i potencijal koji je još uvijek nedovoljno iskorišten. Uloga akademske zajednice je naročito važna u generiranju znanja i u pružanju podrške stvaranju antikorupcijske kulture putem uvođenja predavanja o borbi protiv korupcije i o etici u nastavne planove i programe.

Preduslov za ispunjenje ove uloge akademske zajednice je dostupnost i kvalitet podataka. Institucije sa javnim ovlaštenjem bi trebale omogućiti akademskoj zajednici uključenje u borbu protiv korupcije i ostvariti saradnju sa njom, naročito u oblastima gdje je potreban viši nivo stručnosti za ocjenu prikupljenih podataka, a posebno u oblastima u kojima javne institucije ne raspolažu sa dovoljno stručnjaka. Ova saradnja bi morala podrazumijevati aktivno interesiranje javnih institucija za produkt rada, naučna istraživanja i prijedloge koji proizilaze iz naučnih analiza akademske zajednice.

Pored toga, potrebno je iskoristiti naučni i intelektualni ugled akademske zajednice, kako bi se potencirala štetnost korupcije i promovirale antikorupcijske mjere uključivanjem njezinih predstavnika u analize koje rade javne institucije, odnosno, saradnjom u predstavljanju

Akademsko zajednica, organizacije civilnog društva i građani mogu osigurati raznovrsne i kvalitativne informacije o tome kakve efekte strategija borbe protiv korupcije proizvodi ili, barem, kako se ti efekti percipiraju od strane javnosti.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 4.4.

7.4.5. Unapređenje proaktivne transparentnosti cjelokupnog društva

Sloboda izražavanja i sloboda medija ključne su komponente bilo kojeg demokratskog društva. Mediji, kao dio civilnog društva, sposobni su da se suprotstave korupciji putem svojih funkcija nadzora i pružanja informacija. Da bi mediji mogli obavljati ove funkcije, pristup informacijama i sloboda mišljenja i izražavanja su ključni preduslovi.

Mediji imaju izuzetnu važnost u borbi protiv korupcije u svim njenim segmentima, počevši od širenja svijesti građana o štetnosti korupcije, preko istraživačkog novinarstva koje može dovesti do otkrivanja slučajeva korupcije, pa sve do promoviranja uspješnih i neuspješnih aktivnosti u sprečavanju korupcije. Da bi mediji mogli da ispune ovu svoju ulogu, potrebno je osigurati potpunu primjenu zakonskih propisa o slobodnom pristupu informacijama, ali i objavljivanje većeg broja informacija i baza podataka proaktivno.

Kako bi mediji dali doprinos u borbi protiv korupcije, potrebno je podizanje nivoa poznavanja problematike korupcije i njenih mehanizama, te tehnika njenog otkrivanja, zbog čega je potrebno stimulirati specijalizaciju i stručno usavršavanje novinara na temu korupcije, ali i druge srodne teme, koje mogu da ukažu na korupciju; a javne institucije, u okviru svojih nadležnosti, treba da omoguće zaštitu medija i novinara koji izvještavaju o korupciji od eventualnih štetnih posljedica kojima su zbog toga izloženi.

Poveznica: Akcioni plan, Strateški program 4.5.

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON- KANTON SREDIŠNJA BOSNA**

**AKCIONI PLAN ZA PROVOĐENJE STRATEGIJE ZA PREVENCIJU I KOORDINACIJU BORBE PROTIV
KORUPCIJE 2021. – 2025.**

Travnik, maj 2021. godine.

STRATEŠKI CILJ 1

Uspostavljanje i jačanje institucionalnih kapaciteta,
normativnog strateškog okvira za efikasnu prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Strateški program 7.1.1. Profesionalizacija tijela za sprečavanje korupcije

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.1.1.1.	Izvršiti sveobuhvatnu analizu postojećih nadležnosti i pravnog osnova za rad tijela za sprečavanje korupcije) i kreirati set smjernica i preporuka u pogledu profesionalizacije tijela	Neposredni provodioci TSK	Prva godina provedbe Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Izvršena analiza. Pravni okvir za profesionalizaciju radnih mjesta usvojen na Vladi. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.1.2.	Kreirati i usvojiti normativni okvir za rad profesionalnog tijela za sprečavanje korupcije na vlasti u SBK-KSB	Izvršna i zakonodavna vlast u SBK-KSB a po inicijativi TSK i APIKA	Prva godina provedbe Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Kreiran i usvojen normativni okvir za rad TSK u SBK-KSB u skladu sa smjericama i preporukama APIK-a. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.1.3.	Implementirati normativni okvir za rad tijela za sprečavanje korupcije u SBK-KSB	Izvršna i zakonodavna vlast u SBK-KSB a po inicijativi TSK	Druga godina provedbe Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Osigurani materijalno-financijski, normativno pravni i tehnički uslovi za rad tijela, njihovo kapacitiranje i dostizanje operativnosti. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima

Strateški program 7.1.2.
Jačanje kapaciteta za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije u institucijama javnim ovlaštenjima

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.1.2.1.	Definirati kriterije za imenovanje kontakt osoba u institucijama sa javnim ovlaštenjima u SBK-KS Bi kreirati smjernice za njihov rad	TSK- tijela za sprečavanje korupcije i kontakt tačke	Druga godina provedbe Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Definiran kriterij. Smjernice kreirane i distribuirane. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.2.2.	Standardizirati procedure razmjene informacija, izvještavanja i saradnje između tijela za sprečavanje korupcije i kontakt osoba u institucijama	TSK tijela za sprečavanje korupcije i kontakt tačke	Druga godina provedbe Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Smjernice (priručnik) kreirane i dostavljene svim institucijama na odgovarajućem nivou vlasti na daljnje postupanje. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.2.3.	Imenovanje kontakt i zamjenske osobe u institucijama SBK-KSB gdje to nije učinjeno a u skladu sa kriterijima i smjericama iz aktivnosti 1.2.1.	Sve institucije SBK	Druga godina provedbe Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Imenovane kontakt osobe u institucijama gdje to nije učinjeno. TSK Kreirana baza podataka o kontakt osoba sa podacima 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.2.4.	Kreirati i provoditi jedinstveni godišnji dinamički plan obuka iz oblasti prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije za institucije i/ili kontakt osobe sa javnim ovlaštenjima u SBK-KSB	<p>Kreatori plana obuka: APIK, TSK (tijela za sprečavanje korupcije)</p> <p>Provodioci plana obuka Tim zajedničkih trenera</p> <p>Podrška u provođenju OCD, međunarodne organizacije</p>	Kontinuirano tokom trajanja Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Kreiran jedinstveni godišnji plan obuka za institucije i/ili kontakt osobe, najmanje jednom godišnje. Izveštaji o provedenim obukama. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima

**Strateški program 7.1.3.
Zakonodavni okvir za borbuprotivkorupcije u SBK-KSB**

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.1.3.1.	Izvršiti dodatnu analizu i procjenu Zakona o Ureda za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije SBK, te inicirati, predložiti i usvojiti njegove izmjene i dopune.	Analiza i procjena/inicijator APIK I TSK Predlagač TSK Usvaja skupština SBK-KSB	Treća i četvrta godina provođenja Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Izvršena dodatna analiza i procjena Zakona o Uredu. Inicirane izmjene i dopune zakona. Predložene izmjene i dopune zakona. Usvojene izmjene i dopune zakona. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.3.2.	Formiranje ad hoc tima eksperata kao inicijalne podrške tijelima u vezi sa procjenom rizika korupcije po potrebi.	TSK(tijela za sprečavanje korupcije u SBK), akademska zajednica Podrška u provedbi OCD, međunarodne organizacije	Kontinuirano po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Formiran tim eksperata u skladu potreba. Mišljenja data u pisanoj formi. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.3.3.	Provesti obuku za članove izvršnih tijela u SBK-KSB u vezi sa međunarodnim obavezama i antikorupcijskim standardima na planu sprečavanja korupcije.	Eksterni saradnici i TSK. Učesnici obuke Novi članovi izvršnih tijela u SBK Podrška u provedbi: GOPAC, OCD, međunarodne organizacije	Kontinuirano od usvajanja Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Provedena obuka za članove zakonodavnog tijela u SBK, izvještaji o tome dostupni su javnosti putem web stranica. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.3.4	Pratiti i ukazivati na obavezu provođenja preporuka relevantnih međunarodnih organizacija i institucija za borbu protiv korupcije	TSK(tijela za sprečavanje korupcije	Kontinuirano	Godišnji izvještaji dostavljeni Vladi SBK.	Raspoloživi resursi u skladu sa funkcionalnim

Strateški program 7.1.4.
Jačanje provođenja zakonske obaveze u harmonizaciji politika borbe protiv korupcije u SBK-KSB

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.1.4.1.	Kreirati i usvojiti strateške antikorupcijske dokumente na nivou SBK u skladu sa općim principima državne Strategije i definiranim standardima	Kreatori/koordinatori/ inicijatori/ TSK, Vlada SBK.	Prva godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Vlada SBK usvojila strateški dokument. Izvršena promocija antikorupcijskih dokumenata. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.4.2.	Izraditi pojedinačne planove borbe protiv korupcije u institucijama SBK-KSB.	TSK, Organi Uprave i Institucije	Šest mjeseci po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Izrađeni pojedinačni planovi borbe protiv korupcije u institucijama SBK. Pojedinačni planovi objavljeni na web stranici SBK. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.4.3.	Monitoring provedbe aktivnosti iz Akcionog plana	TSK (tijela za sprečavanje korupcije)	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Godišnji izvještaj objavljen na stranici. Godišnji izvještaj o monitoringu plana usvojen na Vladi. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.4.4.	Evaluacija i procjena provođenja aktivnosti iz Akcionog plana (eksterna i interna evaluacija)	Interna evaluacija TSK SBK Eksterna evaluacija Akademska zajednica, OCD	Zadnja godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Na temelju provednog monitoringa sačinjena evaluacija i procjena efekata Strategije i Akcionog plana. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.4.5.	Sačiniti sveobuhvatnu analizu i procjenu stanja u oblasti borbe protiv korupcije u SBK s ciljem jasnijeg definiranja i projiciranja Strategije za borbu protiv korupcije 2025-2029	TSK SBK Strateški partneri/ Podrška u provođenju Međunarodne organizacije, OCD	Zadnja godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Izvršena analiza i procjena stanja u oblasti borbe protiv korupcije u SBK Date preporuke za izradu nove Strategije za borbu protiv 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima

				korupcije 2025-2029.	
7.1.4.6.	Formiranje interresorne radne grupe (IRRG) za izradu Strategije za borbu protiv korupcije 2025-2029 i Akcionog plana za njenu provedbu	Inicijativna TSK Usvaja VLADA SBK	Zadnja godina provođenja Strategije	Formirana IRRG i sačinjen dinamički plan aktivnosti.	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.4.7.	Sačiniti nacrt Strategije za period 2025-2029. i Akcionog plana za njenu provedbu	TSK SBK, Interresorna radna grupa za izradu nacrtu nove strategije i akcionog plana Podrška u provedbi OCD, međunarodne organizacije	Zadnja godina provođenja Strategije	• Kreiran i usaglašen nacrt Strategije za period 2025-2029. i Akcionog plana za njenu provedbu.	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima

**Strateški program 7.1.5.
Digitalizacija antikorupcije**

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.1.5.1.	Uraditi procjenu postojećih softverskih rješenja u smislu funkcionalnosti i mogućnosti upotrebe na nivou vlasti u SBK-KSB	TSK(tijela za sprečavanje korupcije u SBK), eksterni partneri. Podrška u provedbi: OCD, međunarodne organizacije	Druga godina provođenja Strategije	• Procjena urađena, utvrđeni eventualni nedostaci softverskih rješenja, kao i mogućnosti njihove upotrebe i ustupanja svim nivoima vlasti u SBK. • Doneseni zaključci o potrebama dodatnog razvoja digitalizacije antikorupcije u SBK.	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima

7.1.5.2.	Korištenje softverskih aplikacija za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije	APIK, TSK (tijela za sprečavanje korupcije u SBK) Podrška u provedbi: OCD, međunarodne organizacije	Kontinuirano po provedbi Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljene tehničke i funkcionalne pretpostavke za implementaciju aplikacija • Izvršena edukacija korisnika aplikacija. • Podaci u aplikaciju uneseni od strane korisnika. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.5.3.	Uvođenje novih softverskih aplikacija za prevenciju i koordinaciju borbe protiv korupcije	TSK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Uvedene nove aplikacije, najmanje dvije aplikacije u toku trajanja strategije. 	Potrebno planirati za postojeću i novu organizacionu formu a u okviru Budžeta.
7.1.5.4.	Izrada uputstava te edukacije javnih službenika o korištenju digitalnih antikorupcijskih alata	Inicijator: APIK, Provodilac: APIK, TSK (tijela za sprečavanje korupcije),	Druga godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Uputstva izrađena. • Broj planiranih i održanih edukacija. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.1.5.5.	Proces digitalizacije preventivnih mehanizama u borbi protiv korupcije te objava registara sa ciljem omogućavanja transparentnijeg rada javnih institucija	Inicijator: Provodilac: , TSK (tijela za sprečavanje korupcije), Vlada SBK-KSB	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Broj planiranih i objavljenih registara. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

Strateški program 7.1.6.
Uključenje jedinica lokalne samouprave u SBK (JLS) u sisteme prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
------	-----------------	------------	-----------------	------------------------	------------------

7.1.6.1.	Uraditi analizu postojećeg stanja na nivou jedinica lokalne samouprave (pojavnici oblici korupcije, primjena preventivnih alata) i dati preporuke za uključivanje JLS u sistem prevencije korupcije i koordinacije borbe protiv korupcije SBK.	APIK, TSK (tijela za sprečavanje korupcije u saradnji sa strateškim partnerima u provedbi) Podrška u provedbi: OCD, međunarodne organizacije	Druga godina provođenja Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Kreirana analiza i date preporuke/ model za uključivanje JLS. • Analiza javno dostupna. • Konstruktivni sastanci održani sa predstavnicima Općina SBK. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.6.2.	Određivanje kontakt osoba/koordinatora (zamjenskih članova) preventivnih antikorupcijskih aktivnosti na nivou JLS	Inicijator/ Koordinator TSK(tijela za sprečavanje korupcije u SBK) Provodioci Općine i gradovi u BiH	Druga godina provođenja Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Imenovane kontakt osobe. • Dostavljeni podaci o kontakt osobama tijelu za sprečavanje korupcije na odgovarajućem nivou vlasti. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.6.3.	Kreirati i provoditi plan i program obuka za predstavnike jedinica lokalne samouprave u skladu sa mogućnostima i po ukazanoj potrebi.	APIK, TSK(tijela za sprečavanje korupcije u SBK) Podrška u provedbi: Međunarodne organizacije, OCD	Kontinuirano nakon druge godine Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Kreiran i usaglašen plan i program obuka. • Obuke za predstavnike jedinica lokalne samouprave u SBK-KSB se provode prema planu i programu. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.6.4.	Saradnja sa JLS u provođenju antikoruptivnih kampanja	Inicijator/ koordinator Tijela za sprečavanje korupcije U SBK-KSB Provodioci Općine SBK-KSB Podrška u provedbi: Međunarodne organizacije, OCD	Kontinuirano nakon treće godine provedbe Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Broj provedenih kampanja u izvještajnom periodu. 	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima

Strateški program 7.1.7.
Unapređenje sistema koordinacije i saradnje

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.1.7.1.	Saradnja u provedbi antikorupcijskih aktivnosti svih relevantnih aktera	APIK i tijela za sprečavanje korupcije u SBK Podrška u provedbi: OCD, međunarodne organizacije	Kontinuirano	• Broj provedenih projekata protiv korupcije u odnosu na raniji period.	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.7.2.	Formirati zajednički tim trenera/edukatora sastavljen od predstavnika tijela za sprečavanje korupcije u SBK	APIK, tijela za sprečavanje korupcije u SBK Podrška u provedbi: OCD, međunarodne organizacije, akademska zajednica	Druga godina provedbe Strategije	• Formiran zajednički tim trenera.	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima
7.1.7.3.	Dostavljanje podataka o provedbi Strategije i Akcionog plana i drugih antikorupcijskih dokumenata	Sve institucije SBK,TSK-tijela za sprečavanje korupcije u SBK	Kontinuirano poslije prve godine	• Podaci o provedbi aktivnosti iz Akcionog plana dostavljaju se Vladi SBK najmanje jednom godišnje.	Raspoloživi resursi / u skladu sa funkcionalnim nadležnostima

STRATEŠKI CILJ BR. 2

Razvijanje, promoviranje i provođenje preventivne antikorupcijske aktivnosti u javnom sektoru

Strateški program 7.2.1.

Smanjenje mogućnosti pojave korupcije kroz unapređenje proaktivne transparentnosti institucija

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
------	-----------------	------------	-----------------	------------------------	------------------

7.2.1.1.	Monitoring provođenja zakona o slobodi pristupa informacijama na svim nivoima u SBK te izvještavati javnost i institucije o tome	Inicijator: Institucija Ombudsmana za ljudska prava SBK, i OCD	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Povećan broj odgovora na zahtjev za slobodan pristup informacijama u realizaciji nove Strategije. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.1.2.	Unaprijediti provedbu zakona o slobodi pristupa informacijama u SBK	Provodilac: sve institucije u SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Uporedna statistika (broj zaprimljenih podnesaka uporediti sa proteklom periodom) 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.1.3.	Podsticati i unaprijediti proaktivnu transparentnost u radu javnih institucija u SBK.	Sve javne institucije u SBK.	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Prijedlog mjera za unapređenje transparentnosti . 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.1.4.	Imenovati službenika za informiranje i izraditi vodič i indeks registra informacija u onim institucijama u SBK gdje to još nije urađeno	Inicijator: Institucija Ombudsmana za ljudska prava BiH Provodilac: Sve institucije koje podliježu obavezama iz zakona o slobodnom pristupu informacijama u BiH	Prva godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Izrađen vodič i indeks registra informacija, imenovani službenici za informiranje. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

Strateški program 7.2.2.

Povećanje transparentnosti prikupljanja i trošenja finansijskih sredstava političkih stranaka u SBK-KSB u skladu sa međunarodnim preporukama

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok provedbu za	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.2.2.1.	Praćenje zakona u SBK koji reguliraju finansiranje političkih stranaka i finansiranje izbornih kampanja u SBK u skladu sa međunarodnim preporukama za sredstva iz budžeta.	Inicijator:., APIK TSK SBK, OCD	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Izveštaji o utrošku sredstava. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

7.2.2.2.	Unaprijediti transparentnost sistema finansiranja političkih stranaka u SBK kroz mehanizama unutrašnje kontrole za sredstva iz budžeta.	Provodilac: nadležne institucije u SBK	Druga godina po usvajanju Strategije,	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljen mehanizam kontrole • Unaprijeđen sistem finansiranja političkih stranaka iu budžeta. 	Dopunska sredstva osigurati kroz projekte OCD i međunarodnih organizacija.
----------	---	--	---------------------------------------	--	--

**Strateški program 7.2.3.
Unapređenje nadzora i odgovornosti nad planiranjem i izvršenjem budžeta**

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspjehnosti	Potrebni resursi
7.2.3.1.	Uspostaviti mehanizam praćenja realizacije programa/projekata finansiranih iz budžeta	Inicijator: TSK(tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima u SBK) Provodilac: ministarstvo finansija, inspekcijski organi, sve institucije koje iz budžeta daju donacije.	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Uspostavljen mehanizam utroška sredstava. 	Budžetska sredstva.
7.2.3.2.	Praćenje i evaulacija realizacije programa/projekata finansiranih iz budžeta u praksi radi izbjegavanja nenamjenskog trošenja sredstava	Inicijator: TSK(tijela za sprečavanje korupcije na svim nivoima u SBK) Provodilac: ministarstvo finansija, revizorski i inspekcijski organi, sve institucije koje iz budžeta daju donacije.	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Izveštaj o utrošku sredstava za projekte finansirane iz budžeta. 	
7.2.3.3.	Osigurati transparentnost planiranja, prikupljanja i trošenja javnih sredstava putem javnog objavljivanja finansijskog poslovanja javnih institucija na svim nivoima vlasti u SBK	Inicijator: TSK(tijela za sprečavanje korupcije SBK, OCD Provodilac:Vlada SBK.	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Predmetni dokumenti dostupni javnosti na stranicama javnih institucija. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

**Strateški program 7.2.4.
Osiguranje jednakog tretmana građana i privrednih subjekata u pogledu prikupljanja dadžbina Kantonalnog nivoa**

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok provedbu za	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.2.4.1.	Analizirati zakonske propise i procedure iz oblasti prikupljanja naknada, такси i ostalih dadžbina u pogledu mogućih zloupotreba i nejednakog tretmana građana i privrednih subjekata	Inicijator: TSK(tijela za sprečavanje korupcije) Provodilac: Vlada SBK.	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Broj preporuka na bazi analize. 	Dopunska sredstva osigurati kroz projekte OCD i međunarodnih organizacija.
7.2.4.2.	Na osnovu analize predložiti unapređivanje normativnog okvira i procedura za prikupljanja naknada, такси i ostalih dadžbina u pogledu nejednakog tretmana građana i privrednih subjekata	Inicijator:TSK(tijela za sprečavanje korupcije SBK) Provodilac:Vlada SBK.	Kontinuirano.	<ul style="list-style-type: none"> • Prijedlozi za unapređenja normativnog okvira i procedura izrađeni i poslani u proceduru za usvajanje. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

**Strateški program 7.2.5.
Unapređenje transparentnosti i efikasnosti mehanizma diskrecionih ovlaštenja**

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok provedbu za	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.2.5.1.	U procesu izrade i usvajanja zakonskih propisa i podzakonskih akata vršiti njihovu analizu sa ciljem smanjenja mogućnosti za upotrebu diskrecionog odlučivanja	Inicijator: TSK Provodilac: nadležne institucije u SBK.	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Izvršena analiza, identificirane mogućnosti za sprečavanje zloupotrebe diskrecionog odlučivanja. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.5.2	Javno objavljivanje svih odluka u kojima se primjenjuju diskreciona ovlaštenja u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka	Provodilac: sve institucije u SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Diskrecione odluke javno objavljene i dostupne na web stranicama institucija u SBK 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

7.2.5.3.	Izvršiti analizu korištenja diskrecionih odluka	Provodilac: TSK (tijela za sprečavanje korupcije), sve institucije u SBK.	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Izvršena i javno dostupna analiza 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
----------	---	---	--------------	---	---

Strateški program 7.2.6.
Razvijanje kulture integriteta i etičnosti u javnim institucijama u SBK

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok provedbu za	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.2.6.1.	Dosljedna primjena etičkih kodeksa ponašanja u javnim institucijama	Provodilac: ADS/ADU u BiH, sve institucije u SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Uposleni upoznati sa sadržajem etičkih kodeksa. Broj prijava kršenja etičkih kodeksa 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.6.2.	U institucijama u SBK imenovati osobu koja bi bila zadužena za nadzor nad provođenjem plana integriteta i ostalih antikorupcijskih dokumenata	Inicijator: TSK(tijela za sprječavanje korupcije)OCD Provodilac: sve javne institucije u SBK, monitoring i izvještavanje: tijela	Prva godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Broj imenovanih osoba u institucijama na svim nivoima u SBK. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.6.3.	Jačanje kapaciteta odjeljenja za ljudske resurse u institucijama u SBK	Provodilac: Vlada SBK	Druga godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Stalna edukacija uposlenih u odjeljenju za ljudske resurse u institucijama u SBK (kroz obuke). Ojačani kapaciteti odjeljenja za ljudske resurse u institucijama u SBK 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.6.4.	Vršiti godišnju reviziju postojećih planova integriteta u javnim institucijama u SBK i usklađivati po potrebi..	Inicijator: TSK, Vlada SBK Provodilac: TSK(tijela za sprečavanje korupcije), sve javne institucije u SBK,	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Izvršena godišnja revizija i usklađivanje po potrebi postojećih planova integriteta. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

Strateški program 7.2.7.
Jačanje kadrovskih i drugih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada revizorskih institucija

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.2.7.1.	Analizirati potrebe za unapređenje rada revizijskih institucija za otkrivanje nepravilnosti u radu institucija sa javnim ovlaštenjima u SBK	Provodilac: Ministarstvo finansija	Druga godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Analiza izrađena, identificirane konkretne potrebe za unapređenje rada i prijedlozi poslani nadležnim institucijama. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.7.2.	Jačanje efikasnosti revizorskih institucija na svim nivoima u SBK za vršenje njihovih nadležnosti u prevenciji korupcije	Incijator: ministarstvo finansija	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Broj revizorskih izvještaja. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.7.3.	Povećati transparentnost nalaza obavljenih nadzora revizijskih institucija sa periodičnim objavljivanjem podataka o provedenim aktivnostima i njihovim nalazima	Ministarstvo finansija, Vlada SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Podaci o obavljenim revizijama dostupni javnosti preko web stranica. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

Strateški program 7.2.8.
Jačanje kadrovskih kapaciteta i pravnog okvira za unapređenje rada inspekcijskih organa

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.2.8.1.	Unapređenje rada i jačanje kapaciteta inspekcijskih organa za otkrivanje nepravilnosti u radu javnih institucija u SBK u oblasti prevencije i korupcije	Vlada SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Izvršena edukacija kroz jačanje kapaciteta i edukacija o primjeni novih standarda i tehnika vršenja inspekcijskog 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

				nadzora .	
7.2.8.2.	Objavljivanje kontrole inspekcijskih organa putem dostupnih mehanizama transparentnosti nalaza obavljenih kontrola inspekcijskih organa	Vlada SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Podaci o obavljenim inspekcijskim kontrolama dostupni javnosti preko web stranica. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.2.8.3.	Uvođenje budžetskog inspektora	Ministarstvo finansija, Vlada SBK	Prve godine po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavljena funkcija budžetskog inspektora. 	
7.2.8.4.	Osnivanje uprave za inspekciju shodno odredbama Zakona o inspekcijama SBK	Vlada SBK	Druga godina od usvajanja Strategije.	<ul style="list-style-type: none"> Usvojen zakon-formirana uprava. 	

Strateški program 7.2.9.
Jačanje uloge zakonodavnih tijela u oblasti prevencije korupcije

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok provedbu za	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.2.9.1.	Edukacija predstavnika zakonodavnih tijela iz oblasti prevencije i borbe protiv korupcije	Inicijator: TSK(tijela za sprječavanje korupcije, Provodilac: zakonodavna tijela u SBK	Kontinuirano nakon druge godine od usvajanja Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Obuke zakonodavnih tijela se provode, izvještaji o tome dostupni su javnosti putem web stranica. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.i međunarodnih organizacija.
7.2.9.2.	Koordinacija sa komisijom za borbu protiv korupcije zakonodavnog organa SBK	Inicijator: TSK tijela za sprečavanje korupcije, Provodilac: zakonodavno tijelo u SBK	Druga godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> Koordinacija uspostavljena. Najmanja dva puta godišnje 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih

STRATEŠKI CILJ 3

Unapređenje saradnje sa pravosudnim institucijama i organima za provođenje zakona u otkrivanju i procesuiranju koruptivnih krivičnih djela

Strateški program 7.3.1.

Jačanje uloge revizorskih i inspeksijskih organa u suzbijanju korupcije

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.3.4.1.	Objavljivanje revizorskih izvještaja, planova postupanja po preporukama, izvještaja o realizaciji preporuka na web stranicama institucija u SBK	Sve institucije u SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Institucije u BiH kontinuirano objavljuju na svojim web stranicama: <ul style="list-style-type: none"> -revizorske izvještaje, -planove postupanja po Preporukama, -izvještaje o realizaciji preporuka. 	
7.3.4.2.	Uraditi analizu kapaciteta inspeksijskih organa, budžetske inspekcije na nivou vlasti u SBK	Vlada SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> Urađena analiza . Popunjavanje radnih mjesta prema sistematizaciji. 	

Strateški program 7.3.2.

Poboljšanje koordinacije i unapređenje saradnje između institucija u otkrivanju i dokazivanju korupcije

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.3.5.1.	Uspostaviti sisteme za interno prijavljivanje korupcije u svim institucijama u SBK i javnim preduzećima i ustanovama gdje to nije učinjeno(po usvajanju Zakona o zaštiti prijavitelja korupcije)	Sve institucije u SBK	Po usvajanju Zakona.	• Interni akt o mehanizmu prijave korupcije.	
7.3.5.2.	Kontinuirano promovirati sisteme za prijavljivanje korupcije i mehanizme zaštite prijavitelja korupcije. (po usvajanju Zakona o zaštiti prijavitelja korupcije)	Sve institucije u SBK	Kontinuirano	• Izrađen plan promocije.	
7.3.5.4.	Uspostavljanje sistema za prijavu korupcije u saradni sa Kantonalnim tužilaštvom	TIK(tijela za sprečavanje korupcije), Kantonalno tužilaštvo		• Uspostavljen mehanizam. • Uspostavljena koordinacija.	

STRATEŠKI CILJ 4

Uključivanje cjelokupnog društva u borbi protiv korupcije

Strateški program 7.4.1.

Unapređenje saradnje antikorupcijskih tijela i institucija s organizacijama civilnog društva, medijima i akademskom zajednicom

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
------	-----------------	------------	-----------------	------------------------	------------------

7.4.1.1.	Unaprijediti i jačati saradnju sa OCD, udruženjima novinara i medijima, akademskom zajednicom, u cilju borbe protiv korupcije	Inicijator/ TSK(tijela za sprečavanje korupcije),OCD, udruženja novinara, mediji i akademiska zajednica	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Broj potpisanih memoranduma. • Broj zajedničkih aktivnosti/projekata. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.4.1.2.	Razmjenjivati međunarodna iskustva i prakse sa OCD, udruženjima novinara i medijima, akademskom zajednicom u cilju unapređenja borbe protiv korupcije	Inicijator: TSK tijela za sprečavanje korupcije, eksterni partneri, OCD, udruženja novinara, mediji i akademiska zajednica	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Broj održanih događaja. • Identificiranje/primjena najboljih praksi. • Izveštaji/preporuke, zaključci sa održanih događaja. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

Strateški program 7.4.2.
Pratiti primjenu planova integriteta i planova borbe protiv korupcije

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.4.2.1.	Omogućiti OCD praćenje primjene planova borbe protiv korupcije na svim nivoima u SBK	Provodilac: APIK, tijela za sprečavanje korupcije TSK	Treća godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Broj dostavljenih informacija o primjeni planova borbe protiv korupcije po zahtjevima OCD. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

Strateški program 7.4.3.
Jačanje etike i integriteta djece i omladine i promocija dobrih praksi

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
------	-----------------	------------	-----------------	------------------------	------------------

7.4.3.1.	Ostvariti partnerstvo javnog i ostalih sektora u provedbi projekata na planu jačanje etike i integriteta djece i omladine u oblasti prevencije borbe protiv korupcije	Inicijator: TSK(tijela za sprečavanje korupcije), ministarstvo obrazovanja, Međureligijsko vijeće	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Broj realizovanih projekata. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.4.3.2.	Stručno usavršavati nastavni kadar u oblasti antikorupcije, etike i integriteta	Inicijator: TSK(tijela za sprečavanje korupcije) Provodioci: ministarstvo obrazovanja, TSK(tijela za sprečavanje korupcije)	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Godišnja edukacije nastavnog kadra. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.4.3.3.	Provoditi javne pozive za učešće učenika u izradi radova na temu borbe protiv korupcije	Provodioci: TSK(tijela za sprečavanje korupcije), ministarstvo obrazovanja na svim nivoima u SBK	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Provedeni javni pozivi 	Dopunska sredstva su potrebna.

Strateški program 7.4.4.
Podizanje svijesti o pojavnim oblicima korupcije, štetnim posljedicama korupcije, te mogućnostima i mehanizmima suzbijanja

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.4.4.1.	Unaprijediti saradnju tijela za sprečavanje korupcije sa medijima	TSK(tijela za sprečavanje korupcije), mediji	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Provedene medijske kampanje o pojavnim oblicima korupcije, štetnim posljedicama korupcije, te mogućnostima i mehanizmima suzbijanja 	Dopunska sredstva osigurati kroz projekte i budžete
7.4.4.2.	Provoditi antikoruptivne kampanje putem društvenih mreža.	TSK(tijela za sprečavanje korupcije)	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Broj objava 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.

7.4.4.3.	Izraditi i primjeniti antikorupcijske on-line alate u cilju podizanja svijesti djece i omladine o štetnosti korupcije	Inicijator TSK(tijela za sprečavanje korupcije) Provodioci: Akademska zajednica, OCD	Treća godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Kreirani on-line alati. • Funkcionalni on-line alati. 	Dopunska sredstva osigurati kroz projekte i budžete
----------	---	---	--------------------------------------	--	---

Strateški program 7.4.5
Unapređenje proaktivne transparentnosti cjelokupnog društva

Broj	Aktivnost/vrsta	Provodioci	Rok za provedbu	Indikatori uspješnosti	Potrebni resursi
7.4.5.1.	U plan i program obuka stručnog usavršavanja državnih službenika uvesti obuku o važnosti proaktivne transparentnosti javnog sektora	PARCO, ADS na svim nivoima vlasti u SBK	Druga godina po usvajanju Strategije	<ul style="list-style-type: none"> • Uvedene obuke u plan i program stručnog usavršavanja državnih službenika na svim nivoima vlasti u SBK 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.
7.4.5.2.	Osigurati proaktivnu transparentnost o utrošku finansijskih sredstava dodjeljenih iz budžeta organizacijama civilnog društva	Sve institucije u SBK koje dodjeljuju budžetska sredstava OCD	Kontinuirano	<ul style="list-style-type: none"> • Finansijski izvještaji o utrošku budžetskih sredstava javno objavljeni na web stranicama institucija koje su dodjelile sredstva OCD. 	Dopunska sredstva nisu potrebna, izvršiti u okviru funkcionalnih nadležnosti.